

კაჟა ეტზისელო

კოლხური
ფსალმუნები

100-ტომეული

გამომცემლობა „ანკარსალი“
თბილისი 2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
სახობალო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

თხზულებათა კრებული
100 ტომად

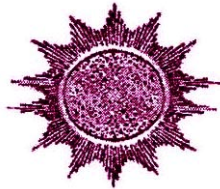
2020

საქართველოს მწიგნობართა, მეცნიერთა და
საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

ტომი 11

2020

მთ. რედაქტორი

ლუარა სოროია

ფილოლოგიის მეცნიერებათა
დოქტორი, პროფესორი,
აფხაზეთის მეცნიერებათა
აკადემიის აკადემიკოსი

© ვაჟა ეგრისელი, 2020

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2020

თბილისი, 0186, ა. შოთაბრაშაძის №4, ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversali@gmail.com

ISBN 978-9941-26-572-3 (ყველა ტომისთვის)

ISBN 978-9941-26-818-2 (11 ტომი)

* * *

ვაჟა ებრისელი დაიბადა ხობის რაიონის სოფელ ხორბაში. ბანათლებით იურისტი და ინჟინერია. 1983 წელს დაამთავრა მოსკოვის მაქსიმ გორკის სახელობის მსოფლიო ლიტერატურის ინსტიტუტი. ორმოცამდე წიგნის ავტორია. თარგმნილი და ცალკე წიგნებად აქვს გამოცემული საზღვარგარეთის ქვეყნების ორმოცდაათამდე ახალგაზრდა პოეტის ღმერთის მცირე ანთოლოგია – „ოქროს მტვერანი“, აღმქანდა რა სმირნოვა-კოზლოვას მონობრაფია – „ბრიუსოველი – ალიო მაშაშვილი“, ფილოზოფ ტიუტჩევის ღმერთი და სხვა.

1993 წელს გამოვიდა პოეტის ათასგვერდიანი, ორი ათასამდე ღმერთის მომცველი ერთტომეული – „იმჟნ ნათელი“ ხოლო 2002 წელს საქართველოს რესპუბლიკის გამომცემლობა „მოლოდინმა“ გამოსცა ვაჟა ებრისელის „კოლხური უსალმუნაბი“-ს ხუთტომეულის ათასზე მეტ გვერდიანი პირველი ტომი, რომელშიც ორიათასზე მეტი პოეტური ძეგლია იყო დაბეჭდილი. 2006, 2007, 2008 წლებში გამოვიდა პოეტის მეორე, მესამე, მეოთხე ათას-ათას გვერდიანი ტომეულები, ხოლო 2011 წელს დაიბეჭდა პოეტის მესამე, 1575 გვერდიანი ტომი, რომელშიც 2500-ზე მეტი ღმერთი დასტამებული.

ვაჟა ებრისელის შემოქმედებაზე ორმოცამდე მონობრაფიაა დაწერილი და ცალკე წიგნებად გამოცემული.

ვაჟა ებრისელი საქართველოს და მსოფლიოს რამდენიმე მცენიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრია... 2016 წლიდან საქართველოს მწერალთა, მცენიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმარ-საქართველო“-მ და საქართველოს ეროვნულმა აკადემიამ დაიწესა ქართული პოეზიის რაინდის, საქართველოს მწერალთა კავშირის, ვაჟა-ფშაველასა და ბალაქტიონ ტაბიძის პრემიების დაარეგისტრირება, ღირსების ორდენის კავალერის, ქართული კულტურის დეკანოზის მედლისა და „დიოკურია 2005“-ის, მშვიდობის ოქროს პარსკვლავისა და მშვიდობის დროშის ორდენის მფლობელის, სახალხო პოეტის, საქართველოს მწერალთა მცენიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმარ-საქართველო“-ს პრეზიდენტის, საქართველოს ეროვნული და ფაზისის საერო-სამეცნიერო აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტის,

ავსჯანდამცემი მმართველობა აკადემიის პრეზიდენტ-აკადემიკოსის, საქართველოს განათლებისა და საქართველოს ეროვნულ და სოციალურ ურთიერთობათა“ „კარპის“, „აიას“ აკადემიების ნამდვილი წევრის, ჩარბლის, ზუბიდიის, სობის, იყალთოს საპატიო მოქალაქის, ათას-ათას ხუთასზე მეტპირადიანი ტომეულების „კოლხური ფსალმუნების“ (ოცდაათიათასზე მეტი ლექსი) ავტორის – ვაჟა ებრისელის ახალი, რჩეული „კოლხური ფსალმუნების“ ოცდაათტომეულის გამომცემა. (გამომცემლობა „უნივერსალმა“ გამოსცა პრეზიდენტის ხუთასზე მეტპირადიანი, უმაღლეს პოლიბრაფიულ დონეზე შესრულებული ტომები. 2019 წლის მიწვევას გამომცემი „კოლხური ფსალმუნები“-ს 100-ტომეულის პირველი ათი ტომი. დანარჩენმა 90 ტომმა (უკლებლივ) მისი სინათლე იხილა 2020 წელს. გამგადასრულებიან დასაბუჯდალ ვაჟა ებრისელის კლასიკური პოეზიის ხუთტომეული, აბრეთვე, პრეზიდენტის მიძღვნილი ქართველი და უცხოელი პრეტების, მმართველებისა და საზოგადო მოღვაწეების (ათასამდე ავტორი) წიგნების (მონოგრაფიების), სტატიების, წერილებისა და ლექსების ათტომეული და სხვ.

2020 წლის 16 ოქტომბერს გაიმართა ფაზისის (კოლხეთის) საერთო-სამმართველო აკადემიის საერთო კრება, რომელმაც პრეზიდენტის ვაკანტურ ადგილზე ღია კენჭისყრით ერთხმად აირჩია ამავე აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი, ცნობილი პრეზიდენტი, ქართული პოეზიის რაინდი, ქართული კულტურის დეკანი, „კოლხური ფსალმუნების“ 100-ტომეულის ავტორი, იურიდიულ მმართველობა საპატიო დოქტორი, პროფესორი ვაჟა ებრისელი.

ჰქავს მუდღე – ბილდა სუნიშვილი (მწერალი) და ორი ვაჟიშვილი ზურაბი და ლაჩი (ორივე იურისტი) და სამი შვილიშვილი – ვაჟა, ნატა და ლილუ. იგი – მცხრე შვილია (შვიდი ძმა და ორი და).

ბაზ. „საქართველოს რესპუბლიკა“,
2020 წლის 22 ოქტომბერი

პოეტის ასტრომული „კოსმიური პოეზია“

ვაჟა ებრისძელის შესახებ დიდი ხნის წინანც ვწერდი: „რუსთველს აკაკის და ბალატიონს, ღმერთი არ მივყენს რომ შეგადარო. გავხარ ზღვის ღმელვას და ნახ სიონსაც, რომ აზანახარებს ჩუმიად სამყაროს...“

ამჟამად, როცა პოეტის ზღაპრული „კოსმიური უსაღმუნების“ ჯერ არ ნახული, ჯერ არ გაბონილი, ხუთი ათასზე, ათი ათასზე, თხუთმეტი ათასზე მეტბევრდინი „ბაჰალლო“, ოქროს ყვავი ჩანსული, ოცდაათობეული წავიკითხე, ჩემი ძველი აზრი რადიკალურად უარყვავი და... დღეს ძვეყნის განაბონად ხმამაღლა ვაცხადებ: ვაჟა ებრისძელი არც რუსთაველს, არც აკაკის, არც ბალატიონს და... არც მსოფლიოს, არც ძველსა და არც თანამედროვე პოეტს არა კბავს...

ის პრემისტორიული კოლხეთის „შუათია“, არემის ჰალაჟო მღბარი მუხაა, რომელზეც ოქროს საწმისი ეკიდა (რომელიც გერმანმა კი არა, კელაზგმა იახონმა მელასთან ერთად რომ გაიტაცა).

დიას, კოლხეთის მითიური ხელმწივის, ანეტის ხელით დარბული, ის ურჩხულ მოღარაჟი მუხაა, რომლის ცალაწვენილ ტრეტეზე, პოეტმა ოქროს საწმისის „ბონის მამიერ თავისი კოლხური უსაღმუნების იბავმეწველი ასტრომული დაკიდა და ბააცოცხლა, მიძინებული დავყვის ნაცარმიჰრილი, არა მარტო კოლხეთის, არამედ იმ მროინდელი სამყაროს ოცდამეოთხმეტზე მეტ საუკუნეოვანი – მითებით, ღმენდებითა და საოცრებებით დახუნძლული ისტორია, რაც ჰომეროსიდან მოყოლებული (ძვ. წ. აღ. VIII საუკუნე) არც ერთი ძვეყნის, არც ერთ კალმოსანს არ გაუკეთებია.

100-ტობეული... ძვეყნის განენის დიდან, XXI საუკუნის რიჰრაჟამდე, ასეთი (5-6 სტრიქონიანი) ფილოსოფიური, რელიგიური, მითოსური, ყოვლისმომცველი პოეზია, ჯერ-ჯერობით არავის შეუძენია დეღამიწახე...

კოსმოსში კი...

და გოლოს:

„ანეტის ზღაპრულ კოლხეთს, მტრობისა და სიძულვილის გველეშაპი მისწოლია...“

მათ იციან იმ იწყება დეღამიწის ისტორია“.

ბულნახ ხარაიშვილი

პოეტი, ბალატიონ ტაბიძის პრემიის ღაურიატი ჯუმბერ ღმუვას სახელობის მენიერებათა საერთაშორისო მრავალპროფილიანი აკადემიის პრეზიდენტი

**„ბულცინვალ უმხვლი ყოველ ძეგას, ყოველ
ძაბეგას.“**

ა. პუშკინი

**წინასიტყვაობის მაბიერ
(გაგრძელება)**

საოცარი პოეტური სითამამე ჩანს სტრიქონებში:
„ხელთ გიპყრია მყინვარწვეერი ლამპარივით, ქართულ
სიტყვის მთა-გორებზე მოჯადოქრობ...“

პოეტს ეოცნებება მოსესავით „ცეცხლისა“ და
„მაყვლის ბუჩქის“ ხილვა მაღალ მთაზე; „თუ შენი
მზე გაიფურჩქნა, ისე ახვალ მაღალ მთაზე, ცეცხლს
იხილავ მოგიზგიზეს მაყვლის ბუჩქთან“ (ვითარც წი-
ნაპართა სული).

„მაღლის მწვერვალზე“ ეზიარება საღვთო სიბ-
რძნეს: „შესციცინებ მაღლის მწვერვალს და გადმო-
დის სული სიბრძნის“ (ნათელი რომ შეაშინოს).

მთვარის მთაზე კრავი უხილავს „თეთრი შესამო-
სელით“ (ხილვა: სიონის მთა).

კრავი ქრისტეს მეტაფორული სახელია.

ღმერთთან მოდავე პოეტი, სიყვარულის გამოცდის
წარმატებით ჩააბარების შემდეგ, სიონის მთაზე მაღ-

ლდება და ზეციური გალობა ესმის: „მიყვარდა და მიხედებოდა მასთან დავა, რადგანაც ის სიყვარულში, ვითარც იობს, ჩუმად მცდიდა. ახლა სხვაა... მე სიონის მთაზე ვდგავარ და გალობა მესმის ციდან“ (მიყვარდა და).

პავლე მოციქული წერს თანამეინახე ებრაელებს: „თქვენ მიეახლეთ სინას მთას და ცოცხალი ღვთის ქალაქს ზეციურ იერუსალიმს და აურაცხელი ანგელოზების, კრებულს და პირმშოთა ეკლესიას, ცაში რომ არიან ჩაწერილნი და ყველას განმკითხავ ღმერთს და განსრულებულ მართალთა სულებს და ახალი აღთქმის შუამდგომელ იესოს“ (პავლე მოციქული, ებრაელთა, 12, მამა, 23, 24).

ოქროს საწმისისა და გრაალის ორდენის რაინდი „ხსნის მთას“ ეძებს ღვთაებრივ კუნძულზე, სადაც წმინდა თასი ინახებოდა ლეგენდის მიხედვით: „შორეულ წარსულიდან, კვლავ მოვეუხმობ, ოქროს ვერძებს“. არც მარე ჩანს და არც რამზეს და ვით ნებროთ, მთას დავეძებ, რომლისაგან აღმოვაღს მზე“ (შორეულ წარსულიდან).

ერთ დროს „ხსნის მთა“ გრაალის და „ფილოსოფიური ქვის“ საგანე კოლხეთში იგულვა (აჰა, ჩემი კოლხეთი).

პოეტის რწმენით, პონტოს ზღვაშია ღვთაებრივი კუნძული, „პოლარული მთა“ და გრაალის თასში განსხეულებული ლაზურ-მეგრული სული: „შორ

წარსულში აფრებს შდის სული ლაზურ-მეგრული. ვიცი, პონტოს ზღვაშია ღვთაებრივი კუნძული, თანაც „პოლარული მთა“ და თასი იქ მეგულების“ (შორ წარსულში).

მერე ქართლის ცის ქვეშ ლოცვად მდგარი „მთანი მაღალნი“ ეჩვენა გრაალის ტაძრებად (მთანი მაღალნი).

ერთგან მთაწმინდაზე იელვა „ხსნის მთამ“: „მტკვარს და თბილისს წყვდიადი ათოვდა და აწვიმდა, მერე უცვებ ინათა და გამოჩნდა მთაწმინდა ვით „ხსნის მთა“ და „წმინდა მთა“ (მტკვარს და თბილისს).

„გრაალის საყდრებია მწვერვალები“, ამბობს ლექსში „მწვერვალები“.

პოეტის მაღალი მთები „წყალს სვამენ... კოლხური ჭიდან, მომდინარეს ქართველის დიდ აუზიდან“ (შენ როგორ გგვანან).

ქართლის მთები „სისპეტაკით ნათლისღების ფერი“ (ამაყი და თავმომწონე), კავკასიონი ნოეს კოლხური კიდობანია (ჩაუვლიათ). მთის და ენგურის ძაღმოსილებზე ხაზგასმით კეთდება აქცენტი და იქმნება დიდი პოეტის განუმეორებელი სახე: „წარსულის მთიდან გადმომხტარი შენ ხარ ენგური, კლდეებს მიშლილი... მთვარის კი არა, შენ ხარ მზის

შვილი და დრო ვერ შესძლებს შენს ძირს დამსობას“ (წარსულის მთიდან გადმომხტარი).

განუმეორებელი ხედვითი სახეებია მთის გამოყენებით შექმნილი: „... ყინვა თოვლს დაუკრავს თეთრი მთების კლავიშებზე“ (როს გაწყვეტენ ელვის აღვირს), მთები კოლხი წინაპარი გოლიათების ძეგლებია (ეს მთები), ფშავ-ხევსურეთის მთებია ამფორა, პირთამდე სავსე შავ-თეთრი არაგვით (ფშავ-ხევსურეთის მთები), მთები... სპეტაკ თოვლით წირვას ასრულებენ (მთები), კავკასიონი ქრისტეა, ჩვენს ქართულ ცას მიჯაჭვული) (კავკასიონი), მთებს მთვარე ეპყრათ თასად (დამის მიღმა). თეთნული თეთრად მოსილი, ელვის ნათელზე მოჰგავდა ქრისტეს აღდგომას მკვდრეთიდან (ვარსკვლავთა ჯოგებს ბლადოდა), მთამ ზღვას ნისლის კრაველი გადაუფინა (მთამ ზღვას ნისლის კრაველი), თოვლის გვირგვინით დაზინული კავკასიონი საფლავი არის ამირანისა (ვარიანტი), თეთნული დევის კოშკივით მოჩანს (დამე სვანეთში), და ეგრისის თეთრი მთები თითქოს ღაზთა გემებია თეთრი ნისლის აფრიანი (ეგრისის მთები), ანგელოზების თავის ქალებია მთები (მთები). გამორჩეული სახეა ყინულის ტაძრის სიცილი: „გამოქცეული მიწიდან, ზეცას სიმაღლეს აძალებს, ნისლის მუშმლს ვედარ იცილებს და დგას ყინულის ტაძარი და ზარებს რეკავს სიცივის“ (მყინვარი).

ძალზე შთამბეჭდავია თეთნულდის თეთრი სიყვარული: „შხარა არა, თეთნულდი, მთებზე თოვლით დაწერილ თეთრ სიყვარულს მითვლიდა და მესმოდა კვიელი დალის, კოლხურ მითიდან“ (შხარა არა, თეთნულდი).

პოეტის მიზანია ფრთიანი რაშით მათა შორის მაღლა აფრენა, საუკუნეთა იქით გადახედვა: „... ფრთიანი რაში სურს გაიხედნოს და მათა შორის აფრინდეს მაღლა, საუკუნეთა იქით მშვიდად გადაიხედოს“ (ადიდებული ღამის წყვილიადი).

მთების წიგნებს კაფიებით კითხულობს და ეოცნებება მთის კალთაში ფშაველი დევივით მიძინება: „მთებო... თქვენს წიგნს გადავშლი, სადაც კაფიები მიძივობს და ღმერთმა ქნას, თქვენს კალთაში, ვით ფშაველ დევს, მიმეძინოს“ (ჩარგალში).

პოეტი არწივი მთებიდან ყივის, ზვერავს „მარადისობის ცისფერ მწვერვალებს“: „თავს დასტრიალებს მთებს და ჭიუხებს, ხმა გამყივარი ისმის არწივის, ამომავალი მზისებრ ეღვარე, რომელიც მზერას ვეღარ აცილებს მარადისობის ცისფერ მწვერვალებს“ (პოეტი არწივი).

კოსმოსის იქით ფიქსირდება მნათობებზე მაღალი უსასრულობის ფიქრის მწვერვალები: „... კოსმოსის იქით კი მნათობები თვალს ვერ უწვდენდნენ უსასრულობის ფიქრის ისლით მოსილ მწვერვალებს“ (ყიუნლის ჯაგშნით).

პოეტი შეუდარებელი ძალით უგალობს ცას, ზღვას, მიწას, სამყაროს და ამ ორკესტრში გამორჩეულია მთებისადმი აღვლენილი გალობა, რომელიც უკვდავების მომნიჭებელია: „ვაჟავ, გალობით ფრთოსნების, უკვდავებისკენ მიყავხარ მთებს ბუმბერაზებს ხელკავით“ (ვაჟავ).

კავკასიონის სიმაღლეზე იხილვება პოეტის „იქმენ ნათელი“ – „წიგნი ამირანი“, კავკასიონის კლდეს მიჯაჭვული (ელვა).

ერთგან ჰელიკონის მთასთან ასოცირდება ლექსები: „ცას ებჯინება ჩემი ლექსები მთა ჰელიკონის...“

„პოეზიის კლდეს მიჯაჭვულმა“ პოეტმა „გადააფლო მთებსაც ჰუნე“ და, ბუნებრივია, წმინდა მთა ეიმედება საბოლოოდ: „დრო მოვა, როცა შენს ბოლო იმედს თავს შეაფარებ მთაწმინდის მღვიმეს“ (ბოლო იმედი).

ზესკნელს, ქვესკნელს და გარესკნელს უცხო ნათელი, ციური აზრი ეფინება „კოლხური ფსალმუნებით“, რაც საწინდარი იმისა, რომ მსოფლიოს იდეალად იქცევა „კავკასიონის ქნარი“: „ზესკნელს-ქვესკნელს და გარესკნელს უცხო ნათელი, მოჰფინოს, მეფობს ციური აზრი. მალე დაუკრავს მსოფლიო კავკასიონის ქნარზე“ (მეფობს ციური აზრი).

სწრაფვის საოცნებო ადგილია პარნასის მთა (ის არ აშორებს თვალს). მისი პოეზიის პეგასი პარნასისკენ მიისწრაფვის (მაინც გხედავ მეორედ).

ზეგისა და აპოლონის ხელდასხმული პოეტი პარნასის მთაზეა წვეული: „სუფრას ზეგისი თამადობს... და თავს იკლავს ებანი. წუხს წინწილი და ნასი. აპოლონი ხელს გიქნევს მაღალ მთიდან პარნასის“ (პარნასის მთაზე).

სულის სიმაღლით, ტიტანური ტომეულებით მარცხდება შურიანი თვალბედითები, პოეტი პარნასზე მკვიდრდება და ჰერმესით, უკვდავებას ართმევს ხელს: „როცა შური და ათასი თვალბედითი არ გშორდება და შორიდან გითვალთვალებს, რა ძნელია სიმაღლე და სიმარტოვე და როდესაც „იქმნა ნათელ“. პარნასს აველ, ვით ჰერმესმა, მოკვდაობა მივატოვე“ (როცა შური და ათასი თვალბედითი).

პოეტი გაშინაურებულია აზრის საჭეთმპყრობელთა საოცნებო „უსასრულობის ფიქრთა მწვერვალებს“, ოლიმპოს და სინას მთას: „ეჭვრეც: ვით მაცხოვარს ხელს მიქნევს ოლიმპოს და სინას მთა“ (33 წელია).

ოლიმპოს მთებიდან ესმის ზარების რეკვა და ისევ აპოლონია მისი სიდიადის თავსმდები: „ქაოსიდან ნაშობი მზეებით და მითებით, ვით მირიად წლის წინათ, თვალი ისევ გვესება და ოლიმპოს მთებიდან გესმის რეკვა ზარების. კოლს ჰეფესტოს ნაჭედი შენი ცა და ლექსები, თვითონ აპოლონისგან არის ნაზიარები“ (ქაოსიდან ნაშობი).

ვაჟა ეგრისელისთვის პოეზია დიდგორის ომია, ამიტომაც დგას „კლდეზე დიდგორის“ (დიდგორზე).

„მთა პოეტის“ საასპარეზოა ვარსკვლავეთი, ცა, ზღვა: „ძირს ჩამოდის სინათლედ ვარსკვლავების სიცილი, ნავსაყუდლად ცა ჰპოვე. ზღვა კვლავ შემოგციცინებს ისე, როგორც მთა პოეტს“ (მთა პოეტი).

მირიად სინათლეს ასხივებს მისი პიტალო კლდეზე დაკიდებული სიტყვა (ისე, როგორც ალკიდიმ).

„ოქროს სიტყვით დარახტული“ პოეტის ჰუნე მთებზე ფრენის დიდოსტატია, ორ დავითზე მლოცველი: „ოქროს სიტყვით დარახტული, როს გადუფრენს მთებსაც ჰუნე, მაშინ ლოცვას ცად აღუვლენ ორ დიდ დავითს: ერთს მეომარს და მეორე მეფსალმუნეს“ (ორი დავითი). „პოეტის მფარველია მთები მუზები“ (სამშობლოს ლაჟვარდ ცისკენ მზირალი), იმედია „მთა ქორიბის, მოსეს კვერთხი, კლდე და წყალი“ (კლდე და წყალი).

მთაწმინდაზე მდგარს სიმაღლე ეცოტაგება, ცადაწვდენილ მწვერვალებს ჭვრეტს რუსთაველში, დანტეში, გოეთეში (როცა ცადაწვდენილ ვუმზერ მწვერვალებს).

„სიყვარულის კლდეს“ (სიყვარული – ქრისტე ღმერთი, კლდე – მარიამი) მიჯაჭვული ეთაყვანება „ცას მარადიულს“ და „ცეცხლს ღვთაებრივს“ (ღმერთს).

მთაწმინდა, ქართული ცა, პოეზიის რჩეულთა გვერდით ამადლებათა პოეტის მიზანი: „აქ მთაწმინდაზე, ქართულ ცას სიმადლით თვალი ევსება. აქ ბინადრობენ ნადღები. აქ, ფრთებით ციცქნა ლექსების, მოვკვდები, ან ავმადლდები“ (აქ, მთაწმინდაზე).

მრავალმნიშვნელოვანი განაცხადია: „ვით დიდი მთები და მწვერვალები პონტოს მწუხარე ზღვაში აბზინდა, – ის, რაც დიდ ვაჟას დარჩა უთქმელი. შენი ლექსების ფარზე აზიდე სიამაყე და სიბრძნე რუსთველის“ (ვით დიდი მთები და მწვერვალები).

მერე საკუთარი სიდიადის შეგნებით სცადა სიტყვის მთებთან კუთვნილი ადგილის დაკავება: „ქართული სიტყვის უკვდავ ტოტზე მეც ვარ ნამყენი. მიწი-მოწიეთ მთებო, მხრები გოლიათური და თქვენთან ერთად მეც დამაყენეთ“ (მთები).

პოეტს გათავისებული აქვს მთელი ცისქვეშეთი, დედამიწა, სამყარო, ზეცა, პლანეტები, ტრანსცენდენტური, კოსმიური ცა, ვარსკვლავითი, ცანი ცათანი.

დედამიწა ხელისგულზე უზის ბარტყივით (სამყაროს წამში ათასჯერ უფლი), პოეტი თვით არის დედამიწა (დღისა და ღამის დედამიწა ვარ მე), დედამიწას ჩასცქერის თვალში, საუკუნეს უსინჯავს მაჯას (პოეტი).

„დედამიწის სადღეგრძელოში“ აცხადებს: „ვით ყოველ მოკვდავს, შენც, მზის ნაშიერს, ბოლო მოგი-

ლო წუთისოფლის ბორბლის ტრიალმა და ბრუნოსავით მარადიულ ცეცხლში დაიწვი. ხელში გიჭირავს მთვარით სავსე ზეცის ფიალა და სადღეგრძელოს სვამ დედამიწის“ (დედამიწის სადღეგრძელო).

აღამიანი თვითონ არის სამყარო, ზეცისა და მიწის გამთავისებელი: „დღისით მზე მიზის თამამად, ღამით ვარსკვლავთა მახლავს მაყარი, რომლებიც ცისქვეშ ათასწლეულებს დააგეგვებენ. მე დავატარებ ჩემში სამყაროს აწეული ხელების ბიგელებით“ (დღისით მზე მიზის თამადად).

„მე ვარ საფრანგეთი!“ – აცხადებდა ფრანგი პოეტი პოლ კლოდელი. „მე ვარ სამყარო!“ სამყარო ჩემი სულია! მზე ჩემი ხულია! მე ვარ დედამიწა“, გვამცნობს პოეტი და გაოგნებული ვრჩებით მისი სულის უკიდევანობით.

„კოლხური ფსალმუნების“ ავტორი წარმოგვიდგება ზესკნელ-ქვესკნელის მეუფედ: „მარადისობის ბინადარს მიწის და მთათა მაყარით და ცის მნათობთა ფრესკებით, ჩემშია, ღმერთო, სამყარო ზესკნელითა და ქვესკნელით“ (მარადისობის ბინადარს).

„სამყაროს მხრებზე“ უდევს „ტორები“, „სამყაროს წამში ათასჯერ უვლის“, სამყაროს თავისთავში დაატარებს, ეძახის „მღვრიე და ასტრალური სამყარო“, ჭკერტს ხილულს და უხილავს (იდუმალ მხმობს სამყარო).

სამყაროს ყოველ ქმნილებასთან სიახლოვე ასე აქვს გამოხატული: „ვეძმე ზღვებსა და ოკეანეებს და მზემ და მთვარემ შეიღად მიწამა. ვდგავარ სამყაროს საიმედოდ და სამსახურად. ადამის ძე ვარ, დედამიწა ჩემი მიწაა, თავზე მსოფლიო ზეცად მახურავს“ (ვეძმე ზღვებსა და ოკეანეებს).

სამყაროსთან კავშირი არავის გამოუხატავს ასე ძლიერად: „ხელთ გიპყრია სამყარო, ვით სიცოცხლის მტევანი“ (შენი ოქროს ფესვი).

ქვეყნის ოთხივე კიდეს ხეტიანობს (მთვარის თეთრი ჩახით და), პლანეტებს გარს უვლის, ზენარი ცეცხლით ეახლება მარადისობას (ცაზე ეცემა ჩრდილი გოდოლის) ეძახის „სხვა სოფელი (ნათლითშემოსილს), ერთნაირად აინტერესებს ქვესკნელი და ზეცა, შორეული ცისფერი სავანე (გონის სარკე შორეთში), ტრანსცენდენტური პლანეტების უღრანები (კვლავ აყრუებს სამყაროს), ვარსკვლავების ყვითელი ქვაფენილი“, ოთხივე სკნელი...

ცას და მიწას, კაცს და ღმერთს თვით გრძნობს საკუთარ არსებაში, ჯერაც უცნობ და უსამანო სივრცეებში მთარულ პლანეტად ქცეული, ახალი პოეტური პლანეტის შემქმნელი (ცაც ხარ და მიწაც).

დედამიწის, ხილული სამყაროს მიღმა ისწრაფვის მისი უსამანო სული: „შენ უსამანო სივრცეს გასძახი: – სადაც თავდება დედამიწა, მე იქ ვიწყები“ (ღრუბლები ღამის ვარსკვლავებით).

მარადიული მეზავრია პოეტის სული – „სარვა გატა“, რომელსაც ყველგან მოგზაურობა სურს: „მელის უამთა მიდმიდან ოქროს ვერძის ბღავილი და არაფერს ვამეტებ: დღე ერთია, ათასჯერ, კუნჭულ-კუნჭულ დავივლი სფეროებს და პლანეტებს“.

ნათელმსმენს სამყაროს კენესა აძრწუნებს: „ჯვარცმულ სამყაროს კენესა ათასწლეულებს მიაქვთ და ცასდაკლულ კრავს ვადრი. ისევ ედება იას ფერი მეწამულ ვარდის“. პოეტისათვის მიწა, ცა, სამყარო უკვდავების წყაროა: „მიწიდან ცამდე ეს სამყარო, უკვდავების წყაროდ შესვი...“

მას სამყაროს სატკივრები ზურგზე ხურჯინივით ჰკივია, რათა სამოთხისკენ უჩვენოს გზა: „მოგიგდია სამყარო ზურგზე, როგორც ხურჯინი და წყვილიაღში კი არა, სამოთხეში მიათრეე“ (მზის და მთვარის თვალება).

დემონის მოძულე, რწმენით სავსე პოეტის საახპარეზო მთელი სამყაროა: „სხვა რწმენით და იმედით, შემოგყურებს ეპოქა, რადგან დემონს არ ყვარობ. მალე აღარ გეყოფა სათარეშოდ სამყარო“ (სხვა რწმენით და იმედით).

პოეტს ხელეწიფება, მთელ ცისქვეშეთს გააწვდინოს მზერა და ეცოტავება ეს სამყარო: „წამს, ცისქვეშეთს ვტყორცნე მზერა და წუხილი დამეუფლა: – რა მცირეა ეს სამყარო და ვით დავით, შევსთხოვ

უფალს, მისი ჩრდილი დამაფაროს“ (წამს, ცისქვეშეთს ვტყორცნე მზერა).

სამყარო აღიქმება, როგორც აკვანი: „მთვარე არა, სამყარო არის შენი აკვანი, ეს მზე და ვარსკვლავები არის შენი ნადავლი“ (რა ღრუბლები).

სიყვარულის ძალით არის მიჯაჭვული მთელ სამყაროსთან: „შვიდი მილიარდი გიცემს მკერდში სამყაროვ, მე და შენ გვიყვარს ერთმანეთი“ (შვიდი მილიარდი).

უკიდებანო სულს ხელეწიფება „უშორეს და უსამანო“ სივრცედ იქცევს: „დედამიწაზე მოხეტიალე შენა ხარ სივრცე უშორესი და უსამანო“ (სოფლის ღობიდან გადმომდგარი).

მზის და მთვარის ცისფერი ღერძით სული სხვა სამყაროში ცდილობს გასვლას: „სიკვდილს არა, მქროლავ დრო და ჟამს, მიაქვს სიცოცხლე, როგორც ნადავლი. სადღაც ჭრიალებს მზის და მთვარის ცისფერი ღერძი. და ჩემი სული იმ შავ მანდალით, სხვა სამყაროში გასასვლელს ეძებს“ (მანდალა).

კონსტანტინე გამსახურდია ბრძანებდა: „რა ფასი აქვს ამქვეყნად მოსვლას, თუკი იგი ისეთი დატოვებ, როგორც შენამდე ყოფილა“.

ვაჟა ეგრისელის ზრახვები და მიზნები სცილდება ჩვეულებრივ მოკვდავთათვის დაწესებულ ზღვარს, მას სურს სამყარო სამოთხეში გაიყვანოს, სიყვარულით შეარყიოს, მეხური ხმით გამოაფხიზლოს: „სამ-

ყარო რომ შეარყო, მიდი, ერთხელ კიდევ სცადე; სივრცეს დასცე ხმა მეხური. მერე, მეთერთმეტე ცაბდე აჰყევ მნათთა მოოქროვილ საფეხურებს“ (სამყარო რომ შეარყო).

„ოქროს ფიქრები“ სხვა პლანეტებზე ეძებენ „წყაროს სათავეს“ – ღმერთს: „შენი ოქროს ფიქრები სხვა პლანეტებს ერთვიან, როგორც წყაროს სათავეს“ (შენი ოქროს ფიქრებიმთელი სამყაროს მოხილვის შემდეგ, ვარსკვლავებში ეგულება მარადისი სავანე: „შენ სამყაროს გარს უვლი, ვით იესო გალილეას, იუდეას, სამარიას, რადგან იცი, ცად მიმოყრილ ვარსკვლავებში მარადისი შენი ოქროს სამარვა“ (შენ სამყაროს გარს უვლი).

წმიდა იოანე დამასკელი, რომელსაც სწამდა ადამიანური სულის უკიდევანობა, ღმერთთან მსგავსება, წერდა: „ადამიანი არის მცირე ქვეყნიერება“ (37, 362).

წმიდა მამებს სჯერათ ადამიანის ცადამადლების უნარის: „ადამიანს, მიუხედავად იმისა, რომ ბუნებრივ საჭურველთაგან ნაკლულოვანია, გონების ადმატებულობით თვით ზეცაბდე ამაღლება შეუძლია“ (ნეტარი ავგუსტინე) (7, 267).

დანტეს ცაში ეგულებოდა „იმ წიგნის სანუკველის“ (ღმერთის) სიქველე, „ნათელი ცისიერი“, „ციური საზრდო“, ღვთაებრივი სინათლე, უფლის ბაღი, მებაღე (ღმერთი) ჭეშმარიტი არსებობის საწინდარი და ამ მოგზაურობის შედეგი იყო სხვაგვარი მზერის,

ახალი ჭეშმარიტების მიკვლევა: „გამახვილდა აქ თვალი ჩემი და შემეცნებაც მკვიდრ ნიადაგს დამყარებია“.

ცის უსაზღვროებას ნაზიარები, გადიადებული სულის სიხარულს გვამცნობს „ღვთაებრივი კომედიის“ ავტორი: „... სული ჩემი ცაში გადიადებული, აღტყინდა უცებ, გადაღახა სამანნი თავისი“.

და პოეტი სამადლობელს აღუვლენს ზეციურ ნათელს, ვარსკვლავებს: „ჰოი, ვარსკვლავნო დიდებულნო, ჰოი ნათელო, თქვენ ნატვიფარნო სიქველისავ, ეს თქვენ წარმოშვით ჩემი გენია ისეთივე, როგორიც არის“ (ღვთაებრივი კომედია, გვ. 352, 369, 366, 293).

დანტე უმღეროდა „სამყაროს რიცხვით მეორეს“, „განწმენდილი და განსპეტაკებული სულის ცაღამადლების ნიჭს“ (38, 37).

„უსიერ ტყეში“ „გზადაკარგული“ და გამოფხიზლებული პოეტი მგზავრობდა „ნდომით, სულის ფრთებით, რეალურად ერთ ადგილზე შთენილი“ (გვ. 141). ასე მიაღწია სულმა „ზეცის სფეროს ზესთა ზენარულს“ (38, 391), მეშვიდე სფეროს, პლანეტას – „გარდასულ დღეთა მპყრობელად“ წოდებულს (38, 360).

იტალიელი გენიოსი ასკვნის: „ნუ გაოცდები, რომ შეიძლო შეიღმა სოფლისამ ჭეშმარიტების მისტიურის აგრე ჩაწვდენა. ეს მან შეიცნო, ვინც იხილა ცათა საუფლო“ (38, 392).

ვაჟა ეგრისელის სულმა დაიტია მთელი სამყარო, რადგან მისი გონი კაცობრიობის გამოცდილების გამთავისებელი, სიბრძნესთან წილნაყარი გონი იყო: „გონი კაცობრიობის სიბრძნის ქვაზე ნაღესი, ხსოვნის ციცქნა წერტილში მთელ სამყაროს ითავსებს. ნათელია მზის თასის, მზეს რომ უღვას თვალებში“ (მზის თასი). ცაში ფრენის ძალის მომნიჭებელი მამულისკენ მიგვახედა: „და ჩემი სული უქრობ ცეცხლივით ჩემი მამულის შუაკერიდან მიიწევს ცისკენ“ (ჩემი სული).

კოლხური და ქართული მზის სიყვარულის მადლი იყოს ცასთან მიახლების საწინდარი (წყვილიადით ამოსული).

ქართლის ტაძარში მლოცველს, სამშობლოსთვის დამაშვრალს, მუდამ „საქართველოს ცა“ უბრწყინავდა თვალებში (სამშობლოსთვის ყოველთვის).

ყველგან და ყოველთვის საქართველოს ცა ეხურა ნამუსის ქუდად: „ზამთარ და ზაფხულ, შინ და გარეთ, ყველგან და მუდამ მე საქართველოს ცა მახურავს ნამუსის ქუდად“ (ზამთარ და ზაფხულს).

პოეტმა უკვდავყო „ოქროს წვიმის ყაისნაღით მოქსოვილი კოლხური ცა“ (კოლხური ცა).

ზეცა იხილა, როგორც „ავგეას თავლა“ (ცა ავგეას თავლებია), ჭკნობა შეპარული ცის და მზის გაღასარჩენად მოუხმო თაობებს (ცა ჭკნება).

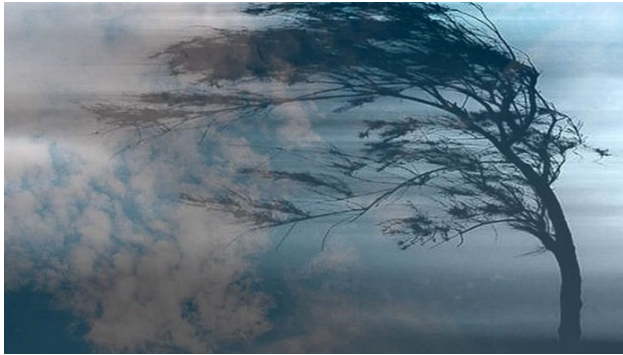
„ცის ვარდისფერ გონს“ მიეახლა პოეტი (სიხარულად მოფრენილი) „გონის სარკით“ შორეთში „ცისფერი სავანე“, ჩვენი „სულების იასამანი“ იპოვა...

„სადვთო ნიაგმა“ მისი სული ცაში არწია, „ციური მანანას“ მისწვდა.

„ცის ყანას“ თესავდა (წარსულიდან), სისხლით და სულით წერდა, ატლანტივით მხრებით ეჭირა პოეზიის ცის თაღი: „ფრთიან ისრებად ნატყორცნ სტრიქონებს სისხლში ვავლებდი და სულს ვატანდი და პოეზიის ლურჯი ცის თაღი მხრებით გეჭირა მსგავსად ატლანტის“ (ფრთიან ისრებად).

პროფ. ლუარა სორდია

გაგრძელება შემდეგ ტომში

ქარი – თავხელი

იღბა სიხუმე და სიმყუდროვე,
ზღვისკარად ქოხში
ლოცულობდა ძველი მენავე,
სადღაც შორს, ვიღაც აღვიძებდა
„ავე-მარიას“...
ველარ მოასწრო ღრმად მოხუცმა
ზღვისკენ გახედვა,
რომ ვით მეკობრე,
შემოვარდა ქარი – თავხელი
და ყველაფერი არიგ-ღარია.

2014

ლუვრში

ცა და მიწა მხრებზე აწევთ
მხატვრებს...
გულში ყველა კვნესის:
/ვის არ ესმის –
ყველა ყრუა!
ხოკუასი და მატისი,
ელგრეკო და
ველასკესი,
გოია და დელაკრუა.

1982

ელვა-იუდა

მთვარემ, ვით ქრისტემ ბნელ
დრუბლებიდან,
როდესაც ჩუმად გამოანათა,
ცამ შუბლი შეკრა და...
გატყიურდა.
როს ვარსკვლავების ატყდა
ყაყანი...
წამს გაერთა ელვა,
როგორც იუდა.

2000

მარტყოფიც და ღიდგორიც

ჩემი სამშობლოს მზის ყანას,

მსურს მე ვოესავდე!

მე ვმკიდდე!

ამიტომ ჩემო ქვეყანავ,

ვღგავარ შენ წინ,

ვით სახატის.

რადგანაც ჩემო!

ჯერ კიდევ,

მარტყოფიც და

ღიდგორიც,

ერთად მაქვს გადასახადი.

1989

პოეტი

ის გმირია და დღეებს დარჩენილს,
სხვაგან კი არა,
ისევ აქ იღევს,
რადგან შორი გზა –
მასაც აქვს ქუსლად.
და მჯდარს პეგასზე,
როგორც აქილევსს,
უკვდავებაში უნდა გაქუსვლა.

2018

ზღვაზე

ისე, როგორც დედა-შვილი,
ტაღლას ტაღლა მოჰყავს ხელში
აყვანილი,
როს იხილეს,
მთებმა მხრები წამს აწურეს!!!
ზღვა კი ბორგავს...
და ზღვა ხვნეშის,
ქარიშხლისგან გაბაწრული.

1958

ვარსკვლავიანი ღამე

ღამის ტაძარში მარტოსული

წრიალებს მთვარე

და აჩენს თავის

მოტეხილ ყუას.

ცა ვარსკვლავების არისხებს ზარებს.

მაგრამ არ ესმის დედამიწას,

რადგანაც იგი დაბერდა და...

მოხუცი ყრუა!!!

1963

უკვდავებიდან გამოპარული –
მთაწმინდის სიო ველარ
გაგართობს,
თუნდ ვარსკვლავები ციდან
აყაროს,
არვის ეგონო უმისამართო,
შენი მისამართია –
სამყარო.

2018

ნაღური

ჭირი არის თუ ღხინია,
მას საიდანღაც ყოველთვის –
მოესმის ჰანგი „ნაღურის“,
რადგან სიმღერა –
პოეტის
კვლავ რჩება –
ძაღლ-უმაღური.

2018

ცხოვრება –

ქარი და წვიმებია...

ცა – სასწორია,

მზე და მთვარე,

ღღუღამის პინებია.

1966

ორი ადამი

უფლისაგან რჩეული,
ზეციერი ადამი,
იყო ადამ კადმოსი.
ხოლო მიწიერი კი,
ზეცს შეციცინებდა,
მომლოდინე წამიწამ,
ღვთისგან მადლის –
გადმოსვლის.

1963

სამი იოანე

მარადისში ჰპოვებს ბინას,
დღე-ნიადაგ სამშობლოსთვის
ანთია და
ვინც მეტს იწვის:

აჰა,

სამი იოანე –

ღაზი,

მინჩხი და

პეტრიწი.

1960

არ გვაძლევენ იმის ნებას,
რომ შეგვეძლოს –
სიყვარულით –
ღვთის ტარება,
და სურთ ქართველთ დაავიწყონ
„ათი მცნება“,
ასევე „ცხრა ნეტარება“.

1959

ქუა ჩეს კლდეები

ეს მთები კი არა,

წინაპარი დევებია,

კოლხებს რომ სალოცავად

მიაჩნდათ.

„კოლხური ფსალმუნები“ –

ქუა ჩეს¹ – კლდეებია.

მერე ქცეული ხატად

და ქიაჩად².

1989

¹ ქუა ჩე (მეგრ.) – თეთრი ქვა.

² ქიაჩი (ხატი) სოფელი – წალენჯიხის რაიონში.

ქარიშხალი ზღვაზე

მიმწუხრისას ქარმა ღრუბლებს,
ხურჯინივით უწყო ბერტყვა,
ზღვა ბლაოდა ისე,
როგორც ბოსელი.
ცას კი, ვითარც იოვანე ნათლისმცემელს,
ტანთ ემოსა აქლემის თმის
სამოსელი,
წელზე ცისარტყელა ერტყა.

1959

ოთხი სახარება

საქართველოვ ჩემო დედავ,
ისე, შენმა გახარებამ,
რომ გარიდო ყოველივე
სიტყვა თქმული უხამსი
და თბილ გულზე მოგიფონო
მე,
ოთხივე სახარება:
იოვანეს და
მარკოზის,
მათესი და
ლუკასი.

1969

სიცოცხლე

მივალთ და...

იქვე გაჩნდება ეტლი.

რაა სიცოცხლე?! –

სულ ერთი დღით –

ფარფატი პეკლის!

1958

ვარსკვლავი

*„ცის კიდეზე ის ვარსკვლავი ისე მოჩანს,
ვით იესოს ხელისგულზე ნალურხმადი.“
ვაჟა ვერისელი*

ზოგ მესიტყვის სანთლის შუქი,
შენს ღამპართან –
ჩანს მიმქრალი,
თუმც იმატა სიტყვის ფასმა.
მაგრამ სხვათა ნაფიქრალი,
არღირს შენის –
ხამლის თასმად.

2018

ქორიბის მთაზე

უფლის ანგელოზები

თავზე დასტრიალებდნენ

ჩუმად,

როგორც ქორები.

ლოცვით დაღლილ იესოს,

წმინდა მთაზე ქორიბის.

1960

საქართველოს

გზაზე ათასწლეულთა,
შენთვის ბევრი ვიომე...
და ახლაც ცეცხლს ვაჩადებ,
ვით ფრანსუა ვიონი!
სამშობლოსთვის –
პოეტი,
და მტრებისთვის –
ყაჩაღი.

1967

აიეზ ჰელიოსის ძე

თავისუფლებას ვშიმშილობთ,
რადგან სამანი დასავლით –
პონტოსთან „ავსუასი“ და....
აღმოსავლეთით „ოსისის“ ძევს!!!
გელით!
გეძახით! –
მზის შვილო!

აიეგ¹ ჰელიოსის² ძე!

1993

¹ კოლხეთის მითიური მეფე

² მზის ღმერთი

მოსუცის სიკვდილი

/ვარიანტი/

ცრემლიანი თავლებით

ჯარგელის ჭუჭრუტანიდან
გახედა ცის უტევანს.

(აღარ ჩანდა მერწყული¹)

მერე ისე,

ვითარცა,

ჯვარს გაკრულმა
იესომ

ჩუმაღ „თქუა – მე მწყურის!“

და...

„სული განუტევა“.

1966

¹ მერწყული (ღაოთ) – ზოდიაქოს ერთერთი თანავარსკვლავედი. მათში ყველაზე კაშკაშა ვარსკვლავი.

თექვსმეტი წლის მეფე ღაჭითი

საქართველოს სისიხლის მსმელთა,
ხმალ-ხანჯალთა
სიმძიმისგან
ქართლის მთებმა იწყეს ღრეკა!
მაგრამ მეფემ თექვსმეტისამ
სით მოვიდნენ იქ შერეკა.

1989

სამყარო – ავგიას თავლა

უსამართლობა მეუფობს ყველგან,
რადგან სამართალს გასვლია
ყავლი!!!

ურწმუნო საველე, სრულქმნილა
პავლედ! –

(უფლისმსახური უერთგულესი.)

გადაქცეულა ეს სამყარო –

ავგიას თავლად!¹

არჩანს ჰერაკლემ² –

/ჰერკულესი/.

1969

¹ ავგია (ბერძ.) მეფის თავლა 30 წელი არ გაწმენდილა და ძალიან იყო დაბინძურებული ერთ დღეში გაიწმინდა ჰერაკლემ.

² ჰერაკლე (ბერძ.) – ზევსის შვილი, ნახევრად ღმერთი, ნახევრად ადამიანი, გმირი, ლათინურად – ჰერკულესი.

მთვარის ფუთა

კოლხური ცა,

ვით მედეა,

სიყვარულთან ერთად მაღავს,
ვარსკვლავებით სავსე უბეს,

ასე,

ეკის მთაც და ურთაც.

და შორს,

სადღაც მიაქვთ ღრუბლებს,
ცრემლიანი მთვარის ფუთა.

1968

ახსუა, ოსი

*„მეფე დაეითმა მთებს იქით
განახსნა ოვხნი“.*

ცუდად შემოგვეჩვია

„აფსუა“ და

ეგ „ოსი“!!!

რომ დგას კაკეასიონი,

მაქნისია ეგ რისი?!

ვაჟავ! ძეო ეგროსის,

უხმე დავითს! – ეგრისით.

1993

მთის წყარო

მგოსნის სახლში მოგელით –
მოკამკამე მთის წყარო:
რემბრანტის და გოგენის,
დავინჩის და
ვან გოგის,
მანეს,
მონეს,
პისაროს.

1969

ტაო-კლარჯეთი

აღბათ იყო ბედისწერა! –
სიცოცხლე და
ძალისხმევა,
წინაპრებმა რაც რომ ხარჯეს.
მაინც...

ყოფნა არ ეწერა
ჩვენთან ტაოსა
და კლარჯეთს!!!

1966

მელა

პონტოს ზვირთებს გაჰყევი..

უკან აღარ მოხვედი!!!

წარსული კი –

წარსულობს!

თუმც შენს ხილვის,

კოლხეთი,

მუდამ მოიმედა!

აივტის ასულო!

– მედეე!..

მედე!

მედეა.

1964

მთეპი

მთელი ღამე ვარსკვლავთა
ოქროს მარცვალს,
მთვარის ხელის წისქვილით
ცა ფქვავდა...
და მერე მიწამ ამოისუნთქა მთეპი,
ჩასუნთქვა ვერ მოასწრო
და... გაქვავდა.

1962

ხილვა: ტარიელი

შენ იხილე პირველმა –
 მოყმე წყლისპირ
 მტირალი
და ყორანიც ფრთაშავი.
 პოეზიის ყამირი –
 მიტომ გადააშავე
მოპირული ჩანგით და...
 არა მოუპირავით.

1993

ურწმუნო თომეპი

ღვთის სადიდებლად ზეცისკენ,
რომ ადაპყობენ
მარჯვენას

ზოგნი...

მაკვირვებს მე უფრო
– ღმერთი, რომ ყველგან მეუფობს
იციან...

მაინც არ ჯერათ!!!

2017

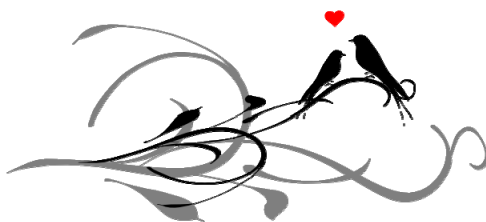
ბუნება,
ვით მთის წყარო,
ვაუასავით შეირგე...
ფერთა გამა მოპარე
ვაგნერსა და
ჰაიდნის,
გოლბეინს და ბრეიგელს.

1964

ქარიშხალია ჩვენი ცხოვრება,
გვაკრთობს ტკაცუნი
დღეთა აფრების
და მოსვლის დღიდან,
ვიდრე წასვლამდე,
ჩვენ სიკვდილს ვსწავლობთ –
სხვა არაფერი!

2016

აი, ის მთა

ზღვისპირ წამოწოლილი,

აი,

ის მთა ინახად,

(რომ ართობს, ზღვის ნიავეი),

გულში რამდენ სიავის,

მოგონებებს ინახავს.

2019

სულ არაა გასაკვირი,
გაზაფხული კი არადა,
ზამთრის სუსხიც
რომ მიყვარდეს
და ვეძებდე მძინარ თოვლქვეშ,
ფურისელებს და
ენძელებს,
იებსა და ყოჩივარდებს.

1965

ამბრი,
ამირანი,
მზეჭაბუკი

ვაჟაე! –
ჰელიოსის ძე!
მზე, გწყურია და
მზე გშია!
ლეგენდებიდან მოსულნი –
ამბრი,
ამირან,
მზეჭაბუკ!
სამივე ახლა შენშია.

1969

ხობისწყალი

ცოფებს ყრის და ხობისწყალი,
მიუყვება რისხვით დამბას.
(ბებო ისევ ყვება მითებს.)
დამეს მთვარე უკეთია,
ვით სათითე
და ცას ელვის ძაფით
ლამბავს.

1966

ზუმერები

*„ერთობრი იყო მთელი ქვეყანა და ერთ
ენაზე მეტყველი. და როცა დაიძნრნენ
აღოსაგელურიდან, კპოგეს ველი შინყარის
ქვეყანაში და იქ დამკვიდრდნენ“.*

დაბადება თ. 11, 1-2

ათასწლეულთა შარაზე,
მტერზე და მოძალადეზე
ჯავრი მრავალგზის იყარეს:
დაბოლოს უფლის წყალობით,
ერთად შეგროვდნენ
და შეიყარნენ!
და საცხოვრისად ირჩიეს
დიდი ქვეყანა შინყარის¹.

1970

¹ დღეისთვის შინყარად მიხნეულია ერაყის შუამდინარეთი.

ქნარი

როგორც დავით მეფესალმუნეს,
მე კოლხური ჩემი ქნარი,
ჩემი ციხის გალავანზე
მიკიდია
და მოველი პონტოს ზღვიდან –
როდის ჩამოივლის ქარი
და შეახებს მთოლვარ თითებს.

1966

მაღალთა თანა

*მინაწერი ათასგვერდიან ტომეულზე
– „იქმენ ნათელი!“*

„ვარსკელავთა ჩრდილში მაღალთა
თანა“¹

დაიდუ ბინა სამარადისოდ.
მთვარის ჩანგია შენი
საკრავი.

ცას და მიწას შუა ველარ ეტევი,
მიტომ,

ვით ქრისტეს –

ჯვარზე გაკრავენ,

და გცემენ ასე თავგამეტებით.

1993

¹ ესაია წინასწარმეტყველი.

მწვერვალები

წამომდგარან მწვერვალები

და ნისლიან თვალს

იფშვეტენ:

– ეჰ, რამდენი გვძინებია.

და მთაც ჩანგს ჰგავს

ყელაღერილს,

ოქროსფერი ბილიკების სიმებიანს.

1964

**სიმსტუმს კაპელა,
ზრმსკა – „პარნასი“**

მარტოსული,
და დასაელით მოარული
მოვარე,
მაშინ გაბელადდა,
ცამ როდესაც ვარსკვლავები დაასია.
და...

„კოლხური ფსალმუნები“ –
მიქელანჯელოს – „განკითხვის დღე“,
„სიქსტეს კაპელა“ და
რაფაელის ფრესკა – „პარნასია“.

1993

ხილვა: ბაბილონის დაცემა

/ძვ. წ. VI ს./

არის სმა და ღრეობა...

და ირყევა ურყევი

ბაბილონის გოდოლი,

უხილაგი კედელზედ აწერს:

„მენე, თეკელ უფარსინ.“¹

და... ძე ნაბუქოდონოსორის –

ბალთაზარი მოკვდბა,

რადგან ღმერთს არ უყვარს ის.

1959

¹ დანიელ წინასწარმეტყველმა წააკითხა:
„ამედამ ბაბილონი დაეცემა“ /იმ ღამეს შეთქმულებმა
სიცოცხლეს გამოასალმეს ბაბილონის უკანასკნელი მე-
ფე ბალთაზარი/.

სულ უბედობას ჩიოდი,
მაგრამ აროდეს ემონე
ღღეთა უბადრუკ მარულას
და „კეთილმსურველ“ დემონის
არ დამხოვილხარ
ფერხთით!
რადგან იცოდი ფარულად,
სულ შენთან იყო ღმერთი.

1971

პოემა ალიგიერი

ბინად გქონდა სამოთხე –
ედემბადის იერით.
და არაფერს იგონებ,
ვითა ალიგიერი,
პონტოს პირას –
შენც თხზავდი
„ჯოჯოხეთის“ სტრიქონებს.

1962

ორი პლანეტა

შენ ხარ პლუტონი,
ის კი მერკური¹,
ფიქრმიუწვდომი –
თქვენ ხართ პლანეტა!
ცივი სიშორით
ხელ-ფეხ შეკრული,
ეს ცა და მიწა გაკავშირებთ
თქვენ ერთმანეთთან.

1960

¹ მერკურამდე – 160 მილიონი კილომეტრია, პლუტონამდე კი ექვსი მილიარდი.

ღრო და სივრცე

გადავივიწყე მარადისობა,
არყოფნა ცივი და
უსახური!
მილიონებო და ათასებო! –
ჩემთვის,
ვითარცა სიტყვის მსახურის,
ღრო და სივრცე –
აღარ არსებობს.

2019

შენს ღამეებს ძილგატეხილს,
მზე ჰკიდია,
ვით ცის ჭალი,
და ძარღვები დაიბერე!
მერე ჩემო,
სოფლის ბოლოს,
ვით ყივჩაღი,
დახვდი სიკვდილს და
სიბერეს.

2018

სიყვარული

სხვა არაფერი...

სიყვარული ხელისგულზე

სამყაროს დატევს,

მაგრამ დღეები უსამანო

ვნებებს ნასვავენ...

და როგორც ბრძანებს

ღმერთკაცი დანტე:

სიყვარულია რომ „აბრუნებს

მზე და ვარსკვლავებს“

1964

ცის მეუფეს უკარებას,
სითბოთი და
სიხალისით,
გსურს შეულო მზეს კარები,
მიტევებით და
წყალობით,
თვით მაცხოვარს ედარები.

2018

ძიება

უამთა ორომტრიალში
ღვთის და
ჭეშმარიტების,
ვერ ვპოვე მისამართი!!!
თუმცა მის ძიებაში,
ბევრი ვცვითე ფართალი.
და... მე,
მცოდნემ სამარლთის,
ვერ ვპოვე სამართალი.

1967

სადაც მტკვარს ერთვის არაგვი,
ვიდაც წარმართთა ღმერთზე
ლოცულობს...

არ ჩანს არმაზი,

და არც ზადენი.

შენი „კოლხური ფსალმუნები“

ჩუმად სმაურობს

და უხმობს ქრისტეს და...

ემზადება,

ათასწლეულთა სივრცეებში

სამოგზაუროდ.

2018

საკმისრო

დედის სული კი შვილში გადადის,
მაცხოვარივით –
მუდამ მართალი
დედა აბარებს უკუნს დედობას.
სად არის ღმერთი
და სამაათალი.
გაგონილა კი ამისთანა
უქუდბედობა!!

1979

საფარბები და ტარკვინიუსი

ნიადაგ მამა ღმერთზე მლოცველი,
გადაქცეული უფლის იობად,
კაცი კაცია თავისივე
პლიუს-მინუსით,
მაგრამ წყეული, ვითა იუდა,
ლაქად შერჩება –

კაცობრიობას:

საფარბები¹ და ტარკვინიუსი.²

1993

¹ საფარბები – აკაკის პოემის „გამზრდელის“ პერსონაჟი, რომელმაც ძიძიშვილს ცოლი – ნაზიბროლა გაუბახა.

² ტარკვინიუსი – რომაელთა მეფე, შექსპირის პოემის „ლუკრეციას“ მთავარი გმირი, რომელმაც თავის სარდალ – კოლატინიუს ცოლი – ლუკრეცია მოტყუებით გაუპატივრა; შეურაცხყოფილმა ქალბატონმა თავი მახვილით განიგმირა.

მინერვა

*„ეს მევარ დანტე, ვარსკვლავებიც,
მიწაც და მადლიც...“*

ჯოვანი ბოკაჩო

წვედიადით მოსილ ღამით ტაძარში,
როცა გაკრთება ელვა
მზის ნერვად,
სამყარო უნდა შენსკენ მოქაჩო!
მერე სონეტი უძღვნა
მინერვას¹,
ვითარცა შექსპირს,
ჯოვან ბოკაჩომ

1968

¹ მინერვა (ლათ.) – სიბრძნის ღმერთქალი.

ოკეანეები და ზღვები

შენ კი ფიქრობ,

მაგრამ ასე,

არ ფიქრობენ ალბათ სხვები,
ასწლეულები რომ ვერ აშრობენ –

ოკეანეები და

ზღვები –

დედის ცრემლისგან

არის ნაშობი.

1958

სვანეთში

აბობოქრებს ენგურს ღელვა,
შენის ზვირთთა მას
დაღალი,
ღეგენდებში კვლავ ივლება...
და გამკრთალი ცაში ეღვა,
მოჰგავს ღმერთკაც ამირანზე
მშობიარე ღმერთქალ დალის,
უშბას მთებში შეკვივლებას.

1952

ყოფნის ფილოსოფია

ყოფნის ხის მაღალ ტოტებზე
ვსხედვართ,
და როს არყოფნის ქარი აგვიშევს,
რად არის ასე,
მე ეს მაშინებს –

– დედა,

როდესაც ხელებს
გაგვიშევს,
სიკვდილი რომ ჩაგვკიდებს
მაშინვე.

2019

ოსეზ შროშასთან

ადრე ათი მილიონი,
ახლა აღარ მებევერებით!
აწი უნდა ვსდიო გენებს,
და...
შროშასთან ეს ქვევრები,
მაგონებენ –
დიოგენეს.

1960

ლილე

*ჩემს შეილიშვილს –
ლილეს.*

ქვეყნის გაჩენის დღიდან,
მზე კვლავ ამოყავს დილეს!
ჩემო სამშობლოს მთებო, –
თქვენ გამიზარდეთ ლილე¹,
ვით „ენლილ²,“
„რა“³ და
„ფებოს!“⁴

¹ ლილე – მზე ან მზის ღვთაება სვანურ მითოლოგიაში.

² ენლილე – მზის ღვთაება შუმერში.

³ რა – მზის ღმერთი ეგვიპტურ მითოსში.

⁴ ფებოსი – მზის ღვთაება ბერძნულ მითოლოგიაში.

წვიმის მოლოდინში

მოულოდნელად გამკრთალი ელვა,
ციდან გადმოფენს
ფერებს ამარტის,
ვითარცა სპარსულ –
ბევლ გობელენებს,
და ეს მოვარე და შავი ღრუბლები,
რად მაგონებენ მე
ბონაპარტეს
და ან კუნძულებს –
წმინდა ელენეს?!

1954

ხარობს მწყემსის კარავი,
თავის გუდა-ნაბადით,
გულო ჩუმაღ იმღერე! –
ძროხამ ხბო კელავ დაბაღა,
„ჩხუ ჯან,
გინ გერე!“

1956

¹ „ძროხა წევს, ხბო ღვას“ (მეგრ.)

საქართველოს ცა

ჰელიოსის ნათლულმა,
სხვა რა უნდა ინატროს!
ვით ღვთისშვილი,
ოლიმპოს,
მაღალ მთაზე ბინადრობს.
ხუთი ათასწლეულის,
გადმოლახა ტრამაღი,
და დავით მეფსალმუნის
მოყვა მცირე ამაღა!
მერე „კოლხურ ფსალმუნთა“
შექმნა დიდი არმია,
მთები შეაზანზარა,
ზღვები გადარია...
მიწა იძრა ეგონათ,
როცა იგი წაიქცა!
თურმე...
უცებ ამაღლდა –
საქართველოს ცად იქცა.

2019

**მიქელანჯელო,
პეტრარკა,
ჩიკამაცუ**

გოლგოთის უვალი გზებით
ვიდოდნენ,
არ დალატობდნენ რწმენას
აროდეს!

მიტომ დღეებმა (ვითარცა შენ),
ელვის ჯვარს აცვეს:
მიქელანჯელო ბუნაროტი,
ფრანჩესკ პეტრარკა
და ჩიკამაცუ.

2000

წუხილი

ბედმა არივ-დარია
გზა სწორი და
ირიბი,
რომელიც მე განვლიე!
პატარები არიან
და ვერ დამიტირებენ
ჩემი ნატა და ლილე.

2019

სხვათაშორის

ძვირფასო ალბათ,
ესეც ბედია,
/რომ აღარ იყოს ეს
ტრაგედია!
თებროს აბრამი ბორო¹
და ლოგო²,
შეყვარებია თურმე ჩიჩუას
ზესნახე³ გოგოს!

1958

¹ ბორო (მეგრ.) – სულელი.

² ლოგო (მეგრ.) – ბრიყვი

³ ზესნახე (მეგრ.) – მზეთუნახავი

ცის ლურჯ მინდორზე
ღამით ნათესი,
ჩუმი შრაილი ისმის
თაეთავის.

სადღაც იღება ცისკრის კარიბჭე,
აწ არა გიშავს!

მორჩა!

გათაედა!

შენ,

შენ საფლავზე გადააბიჯე.

2019

ნაზიბროლა და ლუკრეცია

წუთისოფელი გაუდაბურდა,
მიწა ცად იქცა და
აყირავდა,
ადამის მოდგმა მგლად იქცა და
მხეცზე მხეცია!!!
დაგიდასტურებთ ამას
პირადად,
ნაზიბროლა და ლუკრეცია.

1993

მწუხრი ღამეს ნატრობს,
რეკს ვარსკვლავთა ზარებს –
აფრთხობს სიმარტოვეს.
ცის სულია-მთვარე,
და მიტომ ცას მარტო,
წამით აღარ ტოვებს.

1979

1991-92-93

ვერ შენდება საქართველო,
ისევ უკან ისევს
და კვლავ მიდის ნგრევა!!!
თუ მსხვერპლს ითხოვს,
ვით სურამის ციხე,
ჩემო!
აგერ მე ვარ!

1993

რადგან მიაჩნდა თავი
ღვთისშვილად,
ათასწლეულთა ბნელს მიაპობდა,
სამყარო ეგონა სულ იმისი...
მერე პოეტმა,
ვით იაკობმა,
იხილა ღმერთი და...
მიტომ „ცხოვნდა“ –
სული მისი.

2018

მთები

ფეხისწვერებზე დამდგარნი –
თბილისს დასცქერენ
 ამაყად,
მაღალი მთები ზედაზნის,
 დიდგორისა და
 მახათის.
მათ კარგად ახსოვთ რამდენი,
ომი აქვთ გადახდილი და...
 აწ კიდევ...
 გადასახადი!!!

1969

ჩემი ცის ლაჟვარდიდან,
დარჩენლი დღეები
ჩუმაღ ცვივა ფიფქებად...
(მწამს იქნება მცდელობა!)
ბედნიერი ვიქნები, –
ჩემი ვაჟა* თუ შეძლებს –
ვაჟა ეგრისელობას!

2019

* ვაჟა – შვილიშვილი

მზის ჩასვლა

მნათთა საფეხურებით

ამოდის და...

მწუხრისას,

დღის სახლიდან მზე გადის,

სიყვარულით გულსავესე,

მხნე და...

ფერი ენგადის¹.

1960

¹ ენგადი – „თვალი წყაროთა“. /საბა/.

სინანული

ასე ყოფილა წესი ბუნების –
მოვა პოეტი და....
მიწაზე ვეღარ ეტევა!!!
რა ვქნა არ ვიცი,
რა ვიღონო!
ეს „ფსალმუნები“,
დასასტამბავად არ მემეტება!!!

1993

მელას ლანდი

მელა გაიპარა თუ გაიქცა,
/აქ ცბიერი სიყვარულის
ბრალი დევს/
იგი დარდისაგან ლანდად იქცა!!!
კოლხეთს დაბრუნდა და...
სირცხვილისაგან,
თავს გვარიდებს!!!

1957

სამოთხეში ვპოვებ ბინას,
შენი პაწაწინა ხელით,
თუკი თვალებს დამიხუჭავ,
მერე...

გულზე თუ დამაყრი –
ქართულ მიწას,
სულ ერთ მუჭას.

2019

ღრუბლის შავ ბაღდასინზე
მკვდარი მთვარის –
ძევს კუბო,
ვითა ცრემლი ჰკეკუბას¹.
ცივი,
როგორც წყურგილე,
რაც ხასამშრალ ქარიშხალს,
მხურვალ სხეულს
უგრილებს.

1956

¹ ჰკეკუბა – მრავალტანჯული ტროელი დედოფალი

შემოდგომა სამეგრელოში

იები და ენძელები გაპარულან,
სიმარტოვეს წუხს ძილა და
მატიტელა.
ახლა შემოდგომაა და ცივა.
ხეებს რცვენიათ
გატიტვლების
და დარდისფერი ფოთლები –
ცრემლებად ცვივათ.

1962

ობლის კვერი

წარსულის ხმელ ტოტზე მჯდარი,
მომავლის ნედლ რტოზე მღერი,
სირცხვილი,

ვით ბატონები,

წითლად აერის ტანზე მოცხარს,
რადგან შენი –

ბედის კვერი,

ვერ იქნა და...

ვერ გამოცხვა!

1999

მზის ცხელ ქურაში გამომწვარი
მნათთა კრამიტით,
კვლავ ისურება ღამის ტაძარი,
ჩუმად იღება –
მთვარის სარკმელი.
და ჩნდება ზე-ცა ელვის ძაფით
გასანასკვაჲ.
მიხარია, რომ მწუხრის ვარსკვლავებს –
ასდის სურნელი სანთელ-
საკმეველის.

1960

ქართველებო, ოო, კარ!
ოო, კარ!

გაიბზარა,
ბეღებურად,
ვით მოჰქონდა აწი ასე,
ვერ მოიტანს ცივ წყალს კოკა!
დრო, ვით ქინქლას,
აგსულს გვისევს!!!
ქართველებო! –
ოო, კარ!
ოო, კარ!

1991

ზღვები

ქარიშხლების მოლოდინში,
ველარ ისვენებენ ზღვები
და ხვდებიან დელვით ოხერს.
ადამის ძევ! –
შენ არ იცი „ვისთვის ჰკვდები“,
ანდა ქვეყნად –
რისთვის მოხვედ!

1962

არღი

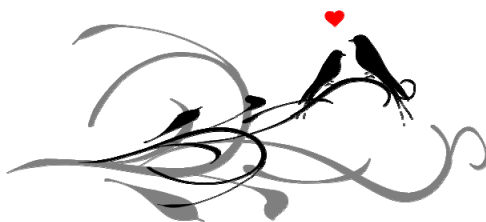
კოლხურ ცას რომ დასტრიალებს
მთვარის ღმერთი „არღი“ არი.
და რომ წვება ციდან ნისლი,
სიყვარულით –
დატანჯული,
ცრემლნარევი დარდიარის
ერთად –
რამინის და ვისის.

1958

ღელვის აკვანში მძინარ
პონტოსგან,
საყვედურები მომდის ზღაგურით,
სადაც არყოფნა მელის
მშიერი,
ო, რა მოკლეა გზა – აქაური
და რა გრძელია გზა –
მიღმიერი.

2016

პარსკვლავიანი ღამე სვანეთში

ღამე მწუხრიდან ვარსკვლავებს
სულ ითვლის და ვედარ
ამთავრებს.
შორით ჩანს ღრუბლები უნდილი.
ნისლის ნაბდით დგას...
და მთვარე –
ახურავს ცას სვანურ ქუდივით.

1959

ხილვა – სააკაძე ლოჭინში

ეფინება მღვრიე ნისლად
ორის და
ალაზანის –
სავენახეს და საყანეს,
მარტყოფიდან მომხრხოლავი
სპარსთა შიში და
ყაყანი.
და.... წამს გაერთომაზე ელვის,
ვჭკვრეტ ლოჭინში სააკაძეს,
შაჰის ფაიქს,
ვით მოელის.

1989

სამოციქულო

*დავით მეფეს წიგნი „სამოციქულო“
მოქცევა წელიწადისას
ოცდაოთხჯერ წაკითხა“.*

დავითის მეისტორიე

ათასწლეულებს დაითვლი
ძველ უამთა მოსაგონარად
და შენც
ვით მეფე დავითი,
„სამოციქულოს“ კითხულობ,
„ხოხობის ბუმბულს“
დებ ზონარად.

1969

ბაბუ

აიეტოვით იყო მზიშვილი
და სული ედგა ბრძენთა და
მოგეთა –
უფლის ცრემლივით წმინდა და
წკონდა.

დიდხანს იცოცხლა...
და როცა მოკვდა,
მაშინვე ცხონდა!

1963

**ხილვა: 1122 წელი, დავით მეფე
ლოჭინში**

ჩამომდგარა მეთორმეტე საუკუნე
თურქთათართა ყაყანით –
აღარა ჩანს ქართული ცის
თაღები.

ოთხასიწლის მერე ბნელში,
მეფის მეხთამტეხელი –
მახვილი კვლავ იელვებს
და....
ლოჭინში ვხედავ
დავითს,

გარე-გარე თბილისს უდარიელებს –
ე. ი. აწეობს ფიქრებს
მისი მალე აღების.

1989

ხილვა: ადამი და ევა

ნათლითმოსილ სამოთხეში
არის ღამეების თევა,
ღმერთი ღოცვას
არ ამთავრებს,
და.... ვჭკერებ ვაშლის მაღალ ხიდან –
შიშველ ადამსა და ევას –
გველი როგორ უთვალთვალეს.

1957

იმედი

უამს მიმწუხრისას ზღვისკარად,
როცა არ იძვრის ნიაგი,
წუხს მზის და მთვარის
ქორწილი,
რომელმაც მტრობას აჯობა!
ამაქვეყნიურ სიავეს,
ეგრისით გადმოტყორცნილი
შემუხსრავს ვაჟას ვაუობა.

2019

ოსეზ პლატონი და პლუტონი

ჟამი გადადის ყირას
და ბრუნავს დღეთამორევი...
ფიქრში ვახსენებ ხშირად
მე პლატონსა¹ და პლუტონს²,
რადგან ვმეზობლობ –
ორივეს

1960

¹ პლატონიდან აქამდე – ოცდახუთი საუკუნეა.

² პლანეტა პლუტონამდე – ექვსი მილიარდი კილომეტრი.

ამოვა და მზე სახეზე,
დღეებს ყვითლად უსვამს
ინას.

და სოფელი სატიალე,
მეც,

ვით დანტეს –
ჯოჯოხეთში მიჩენს ბინას,
თავზე ათას ქვა და
დოლაბნატრიალებს.

2019

სხვა არაფერი

ყველგან და ყოველივეს,
მთაა და ხევია,
სულ მესმის ტკაცუნის
არ ყოფნის აფრების
და... სიცოცხლიდან –
სიკვდილამდე –
ერთი მოსახვევია!!!

2019

ო, სიყვარულო

ჩემს ყოფნის ცაზე იქუხე და
ბევრი იგრგვინე
და აწ აღარ გთხოვ
ტოტებს დაფნების!
ო, სიყვარულო! –
კიდევ ერთხელ
შემოირბინე!
სხვა არაფერი...

2019

ღელვა ათასწლეულთა,
მანგრეველა და....
მეც მტეხდა!
აღბათ მალე იქცევა
ჩემი სიტყვა ეწერად!
ვითა მტკვარი –
მეტეხთან –
გორგასალის ხელწერა.

2019

ოსკ მელა

სიყვარულით სნეული

წახველ...

აღარ დაბრუნდი!!!

უკან აღარ მოხვედი!!!

აღბათ, ესეც ბედია!

სამი ათასწლეული

გელის შენი კოლხეთი! –

მელა!

მელა!

მელა!..

1959

დღე იყო და ათასჯერ,
ვინც სამყაროს უვლიდა,
ის უხორცო, დღეთაგან
ჩუმად გამოიხშირა.
/წვეთსაც აღარ ვამეტებ!/
შენ კი, ჩემო! ხშირ-ხშირად,
ისევ სტუმრობ შორეულ
სფეროებს და
პლანტებს.

2019

ური¹

სადღაც,

ათასწლეულთა
აღმართ-დაღმართებია,
და ყოველი ციური მოდის
იმ აურიდან.
„კოლხური ფსალმუნები“
წინაპარ ქალდეველთა
„სიბრძნის (ოქროს) ქვებია“
მოტანილი ურიდან.

1993

¹ ური – ქალდეველთა პრეისტორიული ქალაქი

ასეა –
ათადან,
ბაბადან:
ცხოვრება ომია დიდგორის,
მარტყოფის...
ყოფნა კი არის და...
არც არის...

სიკვდილია –
სიცოცხლის ნაყოფი,
ისე ვით ცეცხლისა –
ნაცარი.

2019

მეხის ხმა ისმის,
როგორც ტირანის,
და ელვა ქალწულ
ღრუბელთან მრუშობს.
მოვიდა ღამე,
ცას ნამტირაღევს,
თვალეები ვარსკვლავებით
ამოუშრო.

1964

მილიონზე მეტი წევს
ხვალის მზიან აკვანში,
მერე ფეხს აიდგამენ
იქცევიან მუხებად.
და შენ ძეო ადამის,
რვა მილიარდ ყაყანში,
ადგილს ვეღარ იპოვი
სულის ჩასამუხლებად.

2019

წუხილი

უბედური თავი მოაქვთ –
ქურციკებად
და შველებად.
და სიკვდილი მუსრუს რომ ავლებს,
ნეტავი რა ეშველებათ:
ღესბოსელებს,
პედერასტებს,
მამათმავლებს.

1989

ღღე და ღამე

გულში სიშორის ჭრაქი უნთიათ

და მნათობები –

ჩანან ქოსებად.

ღღე და ღამე კი,

ვით მაშვრალი

ჩელა და ლომა,

მიდის ნებისად და წუთისოფელს

მიინკორის და

მიიცოხნება...

1969

პლუტონი

არც მზე,

არც მთვარე,

არც ვარსკვლავები,

არამედ ერთადერთი პლანეტა

პლუტონი¹,

ზის სიშორის კენწეროზე და

მარადისობას –

თავს უტოლებს.

1961

¹ პლუტონი – მზიდან ექვსი მილიარდი კილომეტრითაა დაშორებული.

აბელათი

*პროფესორების – აპოლონ ცანავას
და ჯოდორ დადიანის ნათელ ხსოვნას.*

აგარაკად სურდაო

ის დიდ ქუჯი ერისთავს
და ვერავინ გაბედა,

მერე მისკენ გახედვა,

თურმე ცა მფარველობდაო –

ლოცვად დამდგარ ბჟერის
მთას,

მარტვილსა და აბელათს.

2009

სამყარო

მთვარე, ვითარცა ღამის მეველე,
დარაჯობს მნათთა
ბაღს და საყანეს
და დილით ღღის მცველ მზეს კვლავ
მიელის.

შვიდმილიარზე მეტი ბელტის
ისმის ყაყანი,
მაინც მგონია ეს სამყარო
უკაცრიელი.

1967

ვერ იპოვა აქ სამართალი

ამხედრებულმა შავრა პეგასზე,
სამართლის მცოდნემ,
ვერ იპოვა აქ სამართალი,
თუმცა წუთისოფელს ბევრი
ელავა...
მერე დატოვა...
და პარნასისკენ
გაქუსლა უკან მოუხედავად.

2019

მარტოსული ღვას კუნძული

თავსაკლავენ ერთურთს ზღვები
და მათ შორის,
შოორ წარსულში,
ვით ღმერთების აგარაკი,
მარტოსული ღვას კუნძული –
/აიეტის კოლხეთზეა ლაპარაკი/
მითებით და ლეგენდებით
დახუნძლული.

1981

იმედი

აღბათ ოდესმე ცის სამრეკლოდან
წამი დარეკავს –
უსათნოესი
და შურს და მტრობას,
ვით უამს ნოესი,
შენი სიტყვის წარღვნა
წაღეკავს...

2019

მერე

ყოფნით დაღლილი და
დაქანცული,
ფიქრს არყოფნაზე
აღარ ვამთავრებ,
რადგან კვლავ ველი
მზიან ზაფხულებს.

მერე ღიმილით მოვა ზამთარი,
მერე...

სიკვდილიც მომინახულებს.

2019

ტაოს და კლარჯეთს

აგერ,

გაფრინდა წელი

ათასი,

ადარ დაადგა საშველი ლოდინს,

რომ ახალციხემ და

ასპინძამ,

ჯერაც არიცის დაუხდეს როდის

ტაოს და კლარჯეთს –

ღვიძლ ძმებს

მასპინძლად.

1963

მდინარეები...

გზები...

ირგვლვ ათასწლეულთა ბინდია:

ბაღები...

ყანები...

ზვრებია...

არა ჩანს ხეთი, არც მიდია!

მდინარეები –

წყალში დამხრჩვალთა

გზებია,

სამოთხისაკენ რომ მიდიან...

1956

ხილვა: ტაძარი

დუმს ზესამყარო და
დუმს მთა-ველი,
სხვა იდუმალებით
მოცულები.
ქართული სიტყვა ტაძარია,
სადაც ფშაველა და
რუსთაველი
მუხლმოყრილები ღოცულობდნენ.

1968

წუხილის ნისლში არჩანდა არგო,
კოლხური ციდან –
მკრთალ შუქზე მთვარის
უცხო აჩრდილი იდგა ზღვის კარად.
მედეას ბედზე მოთქვამდა
ქარი
და – მთელი ღამე ზარავდა ზარა.

1959

ეპილოგი

როცა „კოლხურ ფსალმუნებს“
„კექშიდი“,
ასე მეგონა –
ციხქვეშეთში ვანთებდი
ჩაუქრობელ ჩირადღანს,
მერე მივხვდი ისინი
არღირს თურმე ჩირადაც!

2019

ძალღიკა ხიმიკაურო

საღ კღღეებს გაღოქცეული,
არაგვი არა,
ეს შენ ხარ,
ღიქოკიღან როღ ხმაურობ...
ღარად „ღტერღოურეველო“ –
ძაღღიკა ხიმიკაურო!

1960

სიხარული

ჩემო,

ზამთარს „გადავურჩი“,

აი,

ახლა დგას აპრილი!

ველი მაისს... მიევარს ყველა...

და... მე სიკვდილს

არ ვაპირებ,

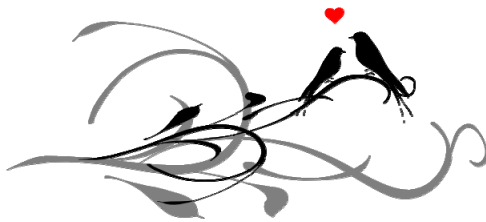
თუ მიქელამ არ მიყვლა!

2019

რადგან ჩემობ ზღვის შეილობას,
საფლავს ჰპოვებ –
პონტოს კარად,
ქართულ მიწას დააკვდები!!!
და...
როს წახვალ,
კოლხეთს არა!
საქართველოს დააკვდები.

2019

თეთრი ობობა

აღბათ,

ეს არის გაუგონარი,

შენი გრაგნილი თმათა

სიშავის,

შურით სკდებოდა შავი ყორანი.

ახლა კი უამთა თეთრი

ობობა,

დამის ტოტებზე დღეებს აბუდრებს.

და ერთი წამით აღარ

ისვენებს,

ვერცხლის ძაფს აბამს,

ქსოვს აბლაბუდებს.

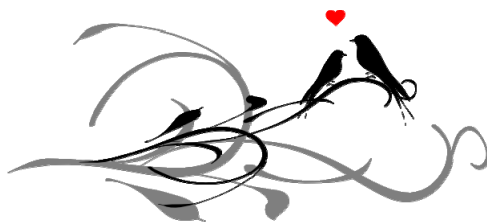
2019

ლეჩის მეფერი

პოზია ქართული,
შენ აქციე „მეწყერად!“
მეხი ჩემობს შენს ხმას და...
ელვა ლამბავს –
ცის თაღზე,
შენს პოეტურ ხელწერას!

2019

უშქარი და ურიცხვი

დღისით მზითა და ღამით,
მოქათქათე მთვარესთან
ახლოს გიდგას ლოგინი
და ჯერაც დაუთვლელი –
უშქარი და ურიცხვი,
დათვლილი გაქვს
სუყველა პლანეტა და
მურიცხი¹,
მენცარ² ასტორლოგიით.
1966

¹ მურიცხი (მეგრ.) – ვარსკვლავი

² მენცარი (მეგრ.) – წინასწარმეტყველი

კარდუბელი

ეროსის ძეგ!

გვერდს უვლი,
სიკვილსა და სიბერეს,
გადგას ქვეყნის უღელი!
და, ვით პეტრე იბერი,
შენცა ხარ –
კარდუბელი.

1971

ხილვა: მცხეთა

(XV ს. ძვ წ. აღ)

საყართან მტკვრისა და
 არაგვის,
 ჯერ არჩანს ცხოველი სვეტი
 და მაინც არმაზთან წარმართნი,
ლოცვებით ათენებენ და
 აღამებენ...
და ოქროს სანახებში მცხეთის –
 შიში ძაღლები დაღაუღაუებენ.

1979

ქალდაველებს მოუხმობ
პონტოსთან და
ფაზისთან
და იქით –
შუამდინარეთს!
ვიცი,
ესმით ჩემი ხმა,
მაგრამ თავს იმძინარებს.

1956

ხილვა: ხევსური ურიდან

წარსულის ეშხში შესული
იღვრება ოქროს ჰანგები,
მკერდაჭრილ სალამურიდან.
თითქოს და უკრავს –
ხევსური,
ამწუთს მოსული ურიდან.

1959

ური

ქალაქები და სოფლები –
„ზემო-ური“,
„ქვემო-ური“,
შუამდინარეთს ეჭა, როდის,
ვით ვარსკვლავნი
ამშვენებდნენ.
და... დაუსვდათ შუმერთ ური,
ქალდეველთა ნაშენები.

1959

ხილვა: კრწანისი, მარაბდა

ქართულ ცისქვეშ –

ნისლად ჩამოწოდილა,

თათარ-სპარსთა ყაყანი,

ქარს ხმა მოაქვს: დაცხეთ!

მტერი დარაგვეთ!

/ქართველებში მზე და რკინის გული

ძევს/

კრწანისში ვჭვრეტ –

დეგ-გმირ სამას არაგვევს

მარაბდაში – ცხრა ძმა ხერხეულიძეს.

1981

შორ წარსულიდან მოსული,
ისმის ტაღლების ხმაური:
– ვით ღიქოკს ხიმიკაური,
შენახარ ძველი კოლხეთის,
მტკიცე „ზღურბლი
და ზღუდე“.

აი, ამიტომ ზღვისკარად,
მიდი და...
დაეყუდეო!

2019

სიცოცხლისა და

სიკვდილის

ერთად გწვავს შენ აგონია –

ღვთისმოსავ იმ „ვინმე

მესხვიით“.

როს წახვალ!

მე ასე მგონია,

დააკლდება ბარჩხალა

მზეს სხივი.

2019

მე სიკვდილიც უმეიძლია

ქანცდაწყვეტილს,
ხელ-ფეხშეკრულს,
ოკეანე გამიცურავს,
მთებიც ბევრჯერ შემიძვრია!
ვაჟა ვარ და...
ვით სიცოცხლე,
მე სიკვდილიც უმეიძლია.

2019

მუქარა

დაობლებულ დედამიწას,
გსურს ბორკილები აჰყარო!
დიდი იყო...

კაცუნებმა,
მცირედ აქციეს სამყარო.

2019

ეგროსის ძე ეგროსარი

ხალიბთა ხელით ნაჭედი,
მზის სხივივით წამოსული,
მომხდურს სტყორცნე
ეგ ისარი!
რადგან შენ ხარ არნახული,
ეგროსის ძე,
ეგროსარი.

1956

ორმოცი...

წლისთავი...

ყოფნა,

არყოფნას ვერ შეითავსებს...

როცა შემაერთობს ხმა

წყალდიდობის

და როდესაც „სულად“ ვიქცევი,

მე დაგპატიუებთ ჩემს

„ორმოცზე“

და ჩემს „წლისთავზე!!!“

მერე მშვიდობით!..

2019

შური

ათასწლეულების მერე,
ევფრატის და
ტიგროსის პირს –
ჩემი ფიქრი რომ დაექებს,
ქალდეელებს და
შუმერებს,
ეს შურთ კავკასიის ქედებს,
შურთ მთებსა და,
და შურთ ველებს!!!

1983

მესამე ათასწლეული კვ. წ. აღ.

ყუბანის წყალს ერთად სვამდნენ,
ათასწლეულების იქით...
აი,
ახლა რა გაიგებ!
რაღა ჰქონდათ გასაყოფი,
ეგრისელებს,
სვან-სანიგებს?!

1959

ხილვა: აბრაამი ურში

პალესტინით მავალი
თავის მრევლით აბრაამი
ურში ლოცვად შევიდა
(და გატეხა სად ლუკმა.)
მერე იგი აკურთხა,
ღვთისმოსავმა მეუფემ
წმინდა მელქისედეკმა, –
იგივე-მელი სადუჟმა¹.

1979

¹ მელი სადუჟი (სვან.) – ღვთიური ნათება.

სხვა სამყაროს ბინადარი

აქ კი არა,
როცა წახვალ,
საფიცარი შეიქმნები!
ღმერთმა უწყის, ვინ სად არის,
მაგრამ ვიცი,
შენ იქნები –
სხვა სამყაროს ბინადარი.

2019

აზონი

ფარნავაზი ჯერ არაჩანს...

შეჰქმნა ქართლის სამეფო¹,

და ყოველი აზომა,

ძემმა – იარედოსის,

დიდმა მეფემ აზონმა.

1960

¹ ძვ. წ. აღ. IV საუკუნე.

მედროვე ქამელიონთა,
 ჟამი დადგება ფერიცვლის,
 ავლარი შეცვლის –
 მზისადარს,
ვინც რომ ხალხისთვის ვერ იცლის,
 „ძაღლ იყოს მათი
 მკვდრისადა!..“

1969

ური და ურელები

გორდასავით მკლავი რკინის
და თვალები ელიფსური.
ვიღაც ურში –
წილკანს ურევს!!!
ღვიძლ ქაღდევვლთ ელის ური:
გიგა-ურებს,
გილა-ურებს,
წოწკოლა-ურ, წიკლა-ურებს.

1958

ტაოს...

კლარჯერთს...

პა,

ათასი წელი არის,

არ მძინავს და დავითანჯე!

რა ვქნა საქართველოს ცაო,

შენზე ფიქრებს

ვერ ვიცილებ:

სიზმრად ვხედავ ტაოს,

კლარჯეთს.

შენსკენ კისერ მოღრეცილებს.

2019

ეპრეპი და მეპრეპი

არვინ უწყის რა მოხდა!
ბრალი იყო ეკ ვისი?!
ანდა რისი ნაყოფი!
როს დაიწყო ეგრისის –
ეგრეპად და
მეგრეპად,
გახლენვა და გაყოფა!!!

1969

ჩემი ღამაზი მთა-ველი

ყველა სამოთხეს ჯობია
ჩემი ღამაზი მთა-ველი,
თავის კარგით და
ავითა.

მეც, როგორც დიდი ფშაველი,
„ბილწო არ შევეკვრი
ზავითა!“

1960

ბალზაკი და დიუმა

დიდ ონორე ბალზაკსა და,
ალექსანდრეს,
მე დიუმას,
მიუეჩინე გულში ბინა,
რადგანა ღმერთმა
მოაველინა,
ცის და მიწის მედიუმად¹,

1957

¹ მედიუმი (ლათ.) – შუამავალი ადამიანებსა და „სულებს“ შორის.

ცაში ფრენას ნაჩვევი,
შორეულ ვარსკვლავებზე –
ვერ ამთავრებს ხეტიალს...
რადგან შენი გაჩენა,
სიცოცხლეს და
სიკვდილზეც,
ორივეზე მეტია.

2019

ხალღური სწინქი

შორეული წარსულის
ბილიკებით მოსული
აქ შენ – ერთადერთიდა...
და იქ – ყველა ისინი...
მზით და იდუმალებით
მოცული და
მოსილი –
ხარ ხალღური სწინქივით.

1964

მთვარე

ელვა როდესაც დაიკლაკნება,
დაემსგავსება ცა
გაბზარულ ვეება ქოცოს,
მთვარე,
მოხუცი პაპაა თითქოს.
და როცა მწუხრი
ვარსკვლავების დაანთებს კოცონს,
მიეფიცხება და დილამდე
ბებერ ძელებს ითბობს.

1954

მელქისედეკი და აბრამი

ვითარც საყვირი იერიქონის,
მათი ხმაც მიღუოს
უვლიდა,
ცისქვებში ღამის მთეველი.
ვით წმინდა მელქისედეკი,
აბრამიც იყო ურიდან
და იყო ის ქალდეველი.

1959

ღვთისშვილები

პირქუში და შუბნური,
კოპალა,
იახსარი,
ვითარცა ღვთისშვილები
იყვნენ იდუმალებით
მოცულები სფინქსივით,
ხმები ჰქონდათ მეხივით
ცივი და გამყივარი.
ბინადრობდნენ ისინი,
ჩვენს ოლიმპოდ წოდებულ
მთაზე გერგეტ-მყინვარის.

1970

**თეთრი არაბზი,
შაზი არაბზი**

ქაჯებმა და ავსულებმა,
მინდია როს გაიტყუეს
მშობლიური არხოტიდან,
თეთრმა არაგვმა შავეები
ჩაიცვა ნიშნად წუხილის
და შავი კი ახროტინდა.

1963

ღარიბეზა

როს მიუხედავ დიდ წინაპრებს,

ვით დავითი

და ადერკი.

გზას რუსთველი გაგილამპრებს...

და ქედმოსრით არ დადგები,

აღარც დაბლა თავდადრეკით.

2018

ერთი მოსახვევი

ზოგ-ზოგები თოლხოკვერცხით,
სანამდე ხმებს დაწმინდავენ,
მანამდე ბრბოს –
თავს ახვევენ...
შენ კი ჩემო, –
მთაწმინდამდე,
დაგრჩა ერთი მოსახვევი.

2019

„ხმა სამარიდან“

კუბო როცა ჩაუშვეს,
სამარიდან ხმა მესმა:
– აწი,
ვით დავეხოცო,
ხორციელ მტრებს ჯილაგი,
მარტოსულმა,
უხორცომ?!

1968

პლანეტებს და სფეროებს

შენ,

მგოსანო ხმა უწვდენ –

ვარსკვლავთა კენწეროებს,

ზესკნელს,

ქვესკნელს

და უცხო

პლანეტებს და

სფეროებს.

1971

ყურშა

„ჩემო ყურშა, ორბის ლეკვო“...

ქართული მითოლოგია

კოლხურ კირბზე¹ დაწერილი
ყველა ასო ციური და
უფლის მადლით მმოსავია.

(თუ ეშმა გამტრობს!!!)

არა უშავს!

შენი სიტყვა ფრთოსანია,
ვითა ორბის ლეკვი ყურშა.

2019

¹ კირბი (კირიბი მეგრ.) – ბატკანი, რომლის ტყავს ჩვენი წინაპრები საწერად იყენებდნენ.

ჭეჭეთობის¹ ღამე სამეგრელოში

მგლებზე სხედან და ლაგამად –
 ჯაშქვიდუ² აქეთ მაზაკვალებს³
 და თარეშით დაეძებენ
კეთილკაცთა გზა – ნაკვალევს,
 რომ ავნონ და დაამწუსრონ
 გაუყარონ თვალთ როკაპი!!!
და... დიღამდე –
 ტაბაკონის
 მთიდან ჭყივის ხმა ორკაპის.⁴

1955

¹ ჭეჭეთობა – ჭიაკოკონობა.

² ჯაშქვიდუ – თოკივით დაგრეხილი ერთგვარი ხე

³ მაზაკვალი – მზაკვარი

⁴ როკაპი – მზაკვრების უსტაბაში, უფროსი

თუთარჩელა

ვარსკვლავების –

სულ ბაჯადლო რიკულებით

მოხანს მთვარის აივანი,

შენ იქიდან გადმოდგები

და დახედავ დედამიწას,

მერე... ცაში –

დაივანებ...

2019

წიგნით...

ვითა იტყოდა ბორხეს:

„მზერა მივმართოთ

შიგნით...“

რომ გადაურჩეთ „ოხრებს“

წიგნით...

და მხოლოდ წიგნით...

1969

ლოცვით დააშორიშორე,
ცისიერი,
მიწიერს!
მაშინ ფრთები იგრძენი,
მერე ცაზე საფრენად,
ვით მახვშვმა და
ვით ბრძენმა,
ჩუმად წამოიწიე.

2001

სულიწმინდის ქნარი

კოლხოსის ხარ ნაშიერი,
ბინა გიძევს შენ
ზღვისკარად! –
/გარეთ მთა და ბორცვი უვლის/
და... ვით პავლე მოციქული
უფლისგან ხარ მოვლენილი
კოლხეთს –
სულიწმინდის ქნარად!

1963

ორ დიუმას, ერთ მოპასანს

დენდები იყვნენ...

და ჩვევად ჰქონდათ,

ყოველდღე წვერის –

სუფთად მოპარსვა.

/ახლა ეს ლექსი ღოცვად მიუვა/

ორ ალექსანდრეს,

მამა და შვილს –

ორ დიდ დიუმას,

ასევე დიდ გიდე მოპასანს.

1958

რომ სდევს არგოს ნაკვალევს
ნავები აფრიანი
შენია –
თაემომწონე,
ზღვისკარად რომ ბრიალებს
„საღვთო ცეცხლის“
კოცონი.

2001

სიყვარული სულ სხვა არის,
მოვა,
როცა აღარ ელი
და მოგიჭერს მისი ყულფი.
გაკრთომა კი ცაში
ელვის,
გაოცება არის უფლის.

1964

წუხილი

მთვარისა და მზის აკვანი,
არაგინ უწყის სად დაირწა,
რომ გაიგო ყველაფერი,
აღარ გაცლის საწუთრო!
შენ კი გინდა
ცა და მიწა,
ერთად დაისაკუთრო.

2019

ღვთისშვილები

ლახტი და ხმლები იშიშველეს,
კალთები აიკარწახეს
და დევებს მუსრი გაავლეს
უკანაფშავს და კაწალხევს.
მორჩა!

შამადოს გორიდან,
წყაროსთავს ვერვინ მოპარავს
ღვთისშვილებს: ხახმატს
და გუდანს,
იახსარსა და კოპალას.

1959

ჩემი მზე და ჩემი ზღვა

სიყვარულის ბარძიმი
ვარსკვლავებმა შემეღვსეს!
აღარ ველი მე რისხვას!
ცაში ელავს „ჩემი მზე“,
მიწაზე კი ბობოქრობს
და კვლავ დეღავს „ჩემი ზღვა“.

2018

ხეთა და ხამისკური

ასი ათასწლეულია –
დასტრიალებთ თავზე ქაღდე¹...
და ხეთა² და ხამისკ-ური³,
ნატაძრალით,
ნაციხართ,
ნაქალაქარს მოჰგავს ურის⁴.

1959

¹ ქაღდე – მთვარის ღვთაება კოლხურ პანთეონში.

^{2,3} ხეთა, ხამისკ-ური-პრეისტორიული სოფლები ხობის რაიონში

⁴ ური – შუმერების (ქართველების) შორეული წინაპრების დედაქალაქი.

* * *

ვარსკვლავების ნასახლარებს
ჩუმად გრძნობდა ცა –
ბებერი,
როცა ზღვები მოილიე,
და „ფსალმუნებს“
მზე „შეჰბერე“,
ვით ბასილმა ჰომილიებს.

2009

ალი

„აღს „უკუღმა“ უნდა ელაპარაკო“.

ხალხური

კოჭებამდე ოქროს თმები,

ალიკვალი –

შენ ხარ ალი,

გაჩენილი ბარაკონს.

და დავხუჭო ცვალი თვალი.

და „უკუღმა“ ყველაფერი

უნდა გელაპარაკო.

1963

სიცოცხლე მისჯილნი

დედამიწა კი თვალცრემლიანი
ითხოვს ბავშვივით
ხელში აყვანას,
გზაზე,
ქუჩაში,
ყველა ხის ძირთან.
და ღამის ქვაბში ისმის ყაყანი,
შვიდმილიარდზე მეტ სიცოცხლე
უღვთოდ მისჯილთა.

1961

ისევ ლოდინი

გელიან და ვარსკელაეები,
ვითა ანგელოზები,
თვალებს აფასულებენ...
და... აღიხარ მაცხოვართან –
„მიუწვდომელ ნათელში“¹,
ლოცვის საფეხურებით.

1961

¹ პეტრე ობერიელი (ფსევდო – დიონისე არეოპაგელი).

პოეტის სული

ადარა ყოფნის ცა სათარეშოდ,
დილის მზესავაით
ჩუმად იზრდება,
ველარ იოკებს ფრენის მწველ სურვილს,
ჟამს მიმწუხრისას
პოეტის სული –
ცაში ვარსკვლავებს შეეხიზნება.

2013

პროკრუსტუს სარეცელი

ყოველი წამი და წუთი
ჩვენთვის კრწანისია და
მარტყოფი
და ათას ქარიშხალში ნარწევს,
მოვა სიკვდილი –
ბილიკით არყოფნის
და პროკრუსტეს¹ სარეცელზე გვაწვენს.

1960

¹ პროკრუსტე (ბერძ.) ყანალი, რომელიც თავისთან იტყუებდა მგზავრებს და აწვენდა სარეცელზე, ვინც გრძელი იყო აჭრიდა ფეხებს, , ვინც მოკლე-ფეხებს უჭიმავდა.

ადგომის კუნძულზე

ბუმბერაზი დგანან ქეები,
ვითა ჩემი შოორეული
წინაპრები.
ახლო-მახლო ოკეანის
გარდა არაფერი მოჩანს.
მაგრამ მაინც საიდანღაც
მოდის ხმები ვირა კონას¹.

1981

¹ ვირა კონა – ადგომის კუნძულზე ათასწლეულების წინ ჩასული კოლხის (კონი – მეგრ.) – კაცი, რომელიც მერე გახდა მათი ბელადი.

*„მიდიხარ?! შენს ბედს ბევრი ინატრებს“...
გალაკტიონი*

შენი სიცოცხლის დღესასწაული,
აღბათ გიყივლა ენამ!
შენს ბედს დღეს ბევრი
ნატრობს,
რადგანაც განძად შენ დაგრჩა რწმენა,
სხვებს –
თივა – ბზე და ქატო.

1959

მიწა, ცა

ეს, ჩვენ მოკვდავებს გვიყვარს მიწა,
როგორც მშობელი,
თორემ მნათობებს
რაში არვიათ!

ცაა – იმათი ოქროს სავანე,
ცა – მზის და მთვარის
და ვარსკვლავთა სარკოფაგია.

1968

არფა

შორეულ წარსულში შავ ზღვას
ეძახდნენ პონტოს და ცალფას¹,
ცას – მზის და მთვარის
პინებიანს.
... შენი სტრიქონები – არფის სიმებიანი,
ლექსი – ორმოცდაშვიდი
სიმებიანი არფა.

2019

¹ ცალფა (მეგრ.) – ერთგასასვლელიანი ზღვა.

ათასწლეულების მერე,
ისე,
ვითა შუამდინარეთს,
ეფრატ-ტიგრის ოაზისთან,
ჭაღას ალაზნის და
ივრის,
ვკრებ ხობოსთან და
ფაზისთან:
ღაღს და იასპს,
ძოწს და ბივრიღს.

1962

ჰელიოსის ნაშიერი

მეცხრე ცისკენ კვლავ

იურივი...

თუმც, ღამეებს გასმევს ბნელი,

მაინც გესმის ხმა

ციური,

სატანამ ვერ დაგიგმანა სასმენელი.

1989

ცა – ხსოვნის მემორიალი

მერე,

გვიან კი ჩვენი აჩრდილი,
საწყალ დედამიწაზე მორიალე,
მოუშვებს ბალახს –

თმა-წვერივით.

და... ცა იქნება ჩვენი ხსოვნის
მემორიალი,
ვარსკვლავების ოქროს ასოებით
დაწერილი.

1964

რაა სიცოცხლე?!

კაცთა ცხოვრება არაგვია,
ანდა თერგია,
რომ დღე-ნიადაგ ებრძვის კლდეებს,
ქართთა და წვიმით გაღეშილს.
რაა სიცოცხლე?!

უჩინარი აისბერგია,
მარადისობის –
მარადმღელვარ ოკეანეში.

2001

ვეჯეთობა (ჭიაკოკონობა)

პარას ჭალაში გაუმართავეთ
ჭინკებს „ხორუმი“,
ჭეჭეთობა – მათი
დიდი დღესასწაულია.
ხან ურა ცხენებს
დააჭენებენ
და ოქროსფაფარს ისე უწნავენ,
გახსნის ვერავინ,
ხან ჩამქრალ კოცონს
„დავლურს“ უვლიან...

1953

სინანული

მე,

შენ გიყვარდი!

მაგრამ რაა სამარადისო.

ახლა, ვით უცხო ისე ირჯები.

თუმც სიხარული მაჩუქე და...

ვითარც იტყვიან:

ნაჩუქარ პეგასს

კბილი აღარ გაესინჯება.

1969

სოფლად

ეზოში „რიკ-ტაფელას“ თამაშობდნენო
ბავშვები,
მწუხრისას ისმოდანო: „ემმაკებს
არული“...
ვიღაცას (შემთხვევით) ჩაეტეხა
ფანჯრის მინა.
ბებო გაბრაზებია და...
სოფელს რომ ეძინა!!!
პატარა, ბაბუსთან სასაფლაოზე
„გაპარულა!!!“

1954

შენ

შოთრეული წარსულიდან
მოგესმება ოქროს ხმები,
ოქროს ვერძთა და
ოქროსვე ერკემალთა,
თუ გონება საღი მართავს!
შენ საუბრობ დიდ ერეკლე
საღლიანთან,
ვით გოეთე ეკერმანთან.

2019

იქვბა და...

ეს ცხოვრება არის ბრძოლა
კარგისა და ავის!

იქვბა და...

სადღაც ელვის ყულფით
ერთმა ღმერთმა
მოდლატემ უფლის,
ვით იუდამ ჩამოიხრჩო თავი.

2017

ც ა ლ ა მ ი წ ა

მიწა დასცა ბეჭებზე

ცამ და...

კვლავ ეურჩება!

მთვარე ჩუმად ულოცავს,

მაგრამ ზეცას ვარსკვლავთა,

ოქროს მეჭეჭები,

მაინც აღარ ურჩება.

1959

გემის კაპიტნის ქუდივით
მთვარე კიღია გემბანზე,
თითქოს ირჩია გემმა სხვა!..
სხვა სითბო იცის –
„ჩემმა მზემ“,
და სულ სხვა ღელვა
„ჩემმა ზღვამ!“

1961

უამს მიმწუხარისას
მზე დაქანცული,
მოსასვენებლად
ზღვისკარად მიწვა.
დღემ ცისარტყელის ოქროს ქამარი,
წელზე რომ ერტყა,
უცებ მოიხსნა
და საწყალ მიწას –
ღამით დამწვარი
მნათთა მტვერი
თავს დააბერტყა.

1970

ელვა გაკროება ხანდისხან,
თითქოს ცა,
მიწას ულოცავს
წვიმის მოსვლას და...
ჭალაში,
მის მოლოდინში გამხმარა –
თივაც,
ბზეცა და ულოცა.

1966

მუნჩია

ზამთრის ჭლექი შეყვრია და,
ცარიელი ძვალი,
ტყავი,

ხმას არ იღებს...

და მუნჯია,
გაზაფხულის მოლოდინში
სულს ძლივს დაფავს
ნაპირზე ზის წყარიშმაფა¹
და დასტირის ის მუნჩიას².

1953

¹ წყარიშმაფა (მეგრ.) – წყლის დედოფალი

² მუნჩია – პატარამდინარე სამეგრელოში.

ხსოვნის კუბოში წევს სიცოცხლე
გულ-ხელდაკრეფით,
და მიუყვება სადღაც
დასაელით –
სოფლის გზა-შარას...
უკან მოჰკივის მას
ღვიძლ დასავით,
თმაგაწეწილი ქარი-აშარი.

1960

ქუხილი

ჩაახველებს და ვიღაცა
ცად საადრო ღრუბლებს
აშლის,
ჩუმად იქნევს ელვის ნაჯახს.
– მიწა იძრა?!
– არა ცაში,
მეტეორი,
მეტეორს კვლავ დაეჯახა.

1971

✽

ადამის მოღვა

ჭიანჭველებივით ირევა,

მომრავლდა მოღვა ადამის,
მიწა არარის ფეხდასადგამი,
ვერსად ვერ ჩააგდებ ნემსსაც.

შენ მარტოხარ,

ვით უფალი,
რომელიც სამყაროს მწყემსავს.

2019

კუზი

ცრიდა ცრემლები ანგელოზების...
და სამარეში პატარა კუბოს
ჩაშვება –

ზღვაში მოჰგავდა ღუზის
როცა ხმა მიწედა ნიზის და ბარის
სიცოცხლე –

მიწას რომ მიაბარეს
საფლავს დიდ ცოდვად დააჩნდა კუზი

1963

მზე და მთვარე

ადარა ყოფნით ცა სათარეშოდ,
ბანჯგელიან დრუბლებს
წვიმით გაღეშილო!
თან ახლაეთ ეღვა,
ვით შთაგონება,
რომ არ დაიხრჩოს ღამის მღვრიე
ოკეანეში,
ცას – მზე და მთვარეს უკეთია
მაშველ როგოლებად.

1965

ჯომოლუნგმა და ანდეპი

მარადიულ თოვლსა და ყინვაში,
მთებო!

არ გინდათ გაძლება!

(დუმს ჯომოლუნგმა და ანდეპი.)

ხოლო იქ, გატყორცნილ

ტაძრების

გუმბათზე აღმართულ ჯვარსა თუ

ჯვარცმაში –

ქრისტე-მაცხოვარი

ილანდება.

1970

ქართული სული

რომ ვერ ეტევა მიწაზე
და ვერცა ზესკნელ –
ქვესკენლში,
ქვეყნად რომ რეკავს სხვა ზარებს...
რა წარღვნა!

რისი მიწისძვრა!
ეს არის სული ქართული –
სამყაროს რომ აზანზარებს.

1960

შენ წარსულში ბინადრობდი

ვინ ან მარე¹...

აიეტი²...

უფრო იქით...

წინა დრომდი...

წარსული კვლავ აჩენს რამდენს!

შენ კოლხეთში ბინადრობდი

თვით კოლხეთის გაჩენამდე

1962

¹ ან მარე – ცის კაცი – კოლხეთ-ქიმეთის (ეგვიპტე) მეფე (5185-5120).

² აიეტი – კოლხეთის მითიური მეფე ძვ. წ. აღ. XIII

**რომ ალბატროსის ფრთები
გაშალო**

აღარ გასვენებს მოსვლიდან,
ტკაცუნი კოლხურ აფრების
და შორეულ წარსულის
ციხე-კოშკები ნაშალი!

არ გყოფნის ეს ცა –
საფრენად,
რომ ალბატროსის ფრთები
გაშალო..

1958

დეკემბერი

ზამთარი თოვლის თეთრი ხელებით
აღებს დღეების
სუსხიან კარებს,
კინკალებს ყინვა და
ხეებს სცივა,
ბუჩქებს კი ქონორს
უჩნავს ქარი,
და ტყეს ფოთლები
ცრემლებად ცვივა...

1958

კაცი კვდება და რჩება სახელი

დიდი არს ქვეყნად

ძალა უფლისა,

რადგან „თვის სახედ“ ქმნის

ადამიანს,

კაცი კვდება და

რჩება სახელი.

რადგან სიცოცხლე ერთი

წამია

და ერთი წამით –

თვალის გახედლა.

1962

300 ტაძარი ალკასარის

კოლხეთი და ესპანეთი –
ერთი სახე და
ბუნება,
სხვაგან ქვეყნად არსად არი,
და...
„კოლხური ფსალმუნები“,
ნაძერწია „კოლხ-იბერთა“,
ვით ტაძარი ალკასარის.

1969

ამორძალის მოლანდუბა

უცებ ლანდი გაილევებს
პონტოს პირას ამორძალის
შორეული წარსულიდან
მოსულის თუ ამომძვრალის,
რომელიც ძველ ნაფუძარზე
დასახლებას ღამობს ძალით.

1969

ზუბდიღში

როს წარსულიდან უცებ მომესმა –
ანისისაკენ მიქროლავი
რაში ჭიხვინი,
წამს დამეშალა ყველა სახსარი,
ღრუბლებად იქცა.
ფიქრი აშლილი,
და... დადიანის ძველ ნასახლარზე
კვლავ გაიელვა
ღანღმა აშილის.

1963

11000

ჯერ წარღვნის ხმა არ ისმის,
ქაღდეველებს მშობლიური
ცა იფარავს.
და ყვავილობს ერედუ¹ და
ბადითბირა²,
შურუბანი³,
ლარიქადა⁴ და სიაფრი⁵.

1960

¹ 2,3,4,5 – ქაღდეველთა წარღვნამდელი სახელმწიფო-ქალაქები.

სადღებრძელო

*ქართველები „დედამიწის ზურგზე
ღვინის პირველი მსმელებია.“*

ალექსანდრე დიუმა (მამა).

აი, ეს სადღებრძელო

მას მირონად მიუვა,

რადგან ქვეყნად ქართველი,

„პირველ მსმელად“ მონათლა,

ალექსანდრე დიუმამ.

1962

დღის ლოდინში კოლხურ ღამეს,
დარჩენია ღიად კარი.
მოველ...
ვიცი არ მელოდი.
შენს ხის ტოტზე ჩამომხრჩვალი,
კვლავ კიდია მწუხრის მთვარე,
დუდრიგვალი¹ და მელოტი,
უბედო და
უყვალჭარე².

1967

¹ დუდრიგვალი (მეგრ.) – თავმსხვილი.

² უყვალჭარე (მეგრ.) – უიღბლო.

ორი სასწაული

ისე, როგორც უფლის ნებით,
 ჟამს მაცხოვრის –
 ამაღლების,
ჯვარი უნდა გარდისახო,
 როს იხილავ –
 ორ სასწაულს –
შატილსა და ბარისახოს.

1961

კოლუმბი და იზაბელა

აგერ ხუთი საუკუნე
ჭორის ოკეანე დელავს,
ცა არაჩანს მისაბმელად,
ესპანეთი დუმს...
ხალხს ეელზე
ისევ უჭერს წვრილ საბელად
„ის“ ფარული საყვარული
კოლუმბის¹ და...
იზაბელას².

1967

¹ ქრისტეფორე კოლუმბი – ზღვაოსანი (1451-1506)

² იზაბელა – ესპანეთის დედოფალი (XV-XVI სს.)

კოლხური ცა

„შეხედე, რაცაა, ესა რაცაა.“

გალაკტიონი

ქვეყნად უფლის წყალობა,
კოლხებმა შეიფერეს!
(ხელს უწყობდათ ამინდი)
და თავის ცა დახურეს,
„სპილენძით“, არც „შიფერით“,
არამედ მზის ქურაში
გამომწვარი წითელი
ვარსკვლავების კრამიტით.

1959

XIX საუკუნე

ორთაჭალის ბაღებში

იყო საოცრებანი,

ეხდებოდა ცა ჭერი,

სმა ისმოდა დილამდე:

ჩანგის¹,

ქნარის²,

ებანის³,

ჭიბონის⁴ და ლარჭემის⁵.

1960

^{1,2,3,4,5} – ქართული საკრავები.

სინას მთა

ქრისტეს რწმენის სინათლით
დიდ „მოსეს გზით“ მავალთა,
ცა კითხულობს სინას მთისთვის¹,
ქართველების შეწირულ,
ადრე,
საბაწმინდაში ნაწერ
„სინურ მრავალთავს“. (864 წ.)

1961

¹ სინას მთა (ეგვიპტის არაბთა რესპუბლიკა) ბიბლიაში წმიდა ადგილია, მოსე წინასწარმეტყველს აქ გამოეცხადა ღმერთი და აღთქმის „ათი მცნება“ გადასცა.

ქალის ღანდი

პონტოს პირას ჩამომჯდარი,
ქალის ღანდი –
ნისლის თავშლით,
შორს,
ზღვის გაღმა იღრეცს კისერს.
/თუმც გასვლია დღეებს ყავლი),
საიდანღაც მაინც ისმენს, –
ოქროს ვერძის
ოქროს ბღავიღს.

1973

მაისი

როცა მოდის მაისი,
ატმის ყვავილებიდან
ზაფხულის ხმა გაისმის:
მორჩა!..
შენ ხარ პირველი,
წესითა და ადართით!
და... შენიც, ვით გოეთეს
სახელი რომ ცად აღის,
ეს შურთ და კლავთ პოეტებს.

1994

ისევ „კოლხური ფსალმუნები“

მეცხრე ცით ჩამორეკილი
სხვა რწმენითა და
სხვა ზარით,
ვით სხვეტიცხოელის ტადარი,
ღუთაებრივ ფიქრთა ამშლელი,
„კოლხური ფსალმუნებია“ –
„სახლი საღხენად ნაშენი“.

1993

ეიფელის კოშკი

ავთვალი და ავსულები,

აბა,

ქვეყნად სად დათვალონ,
როცა ღამე მზეს იფერებს!

და....

ღვას კოშკი ეიფელის
ურჩ ღმერთების სათვალთვალოდ.

1967

უშგული

ვით აილამა და უშბა,

შხარა,

შხელდა და

თეთნულდი,

ფეხისწვერებზე ღებვიან:

– სურთ ვარსკვლავები აყარონ.

ზე-ცისკენ იწევს უშგულიც¹ –

„ათასი კოშკის სამყარო.“

1999

¹ უშგული – საქართველოსა და ევროპის ყველაზე მაღალმთიანი დასახლებული თემი (ზღვის დონიდან 2400 მ.)

კუს ტბა და ლისის ტბა

მნათნი – ოქროს თევზებია,
და დგას მთვარე,
 ვით ფაცური.
თუმცა მოვანებულ დილის
თავს ეხვევა თხელი ნისლი,
მაინც კუს ტბა
 და ტბა ლისის.
კვლავ ატყვია მკლავზე თბილისს
ისე, როგორც ანაცური.

1957

ნესტვრის, სტვირის, ტაბლაკის

ძველი თბილისის წარსულში,
როცა ფიქრით ავივლი,
მესმის სხვა ლაპარაკი,
და ხმა ქოსის¹,
 ავილის²,
ნესტვრის³,
 სტვირის⁴,
 ტაბლაკის⁵.

1965

1,2,3,4,5 – ქართული საკრავები.

ტაოს, კლარჯეთს, ფიტარეთს

როცა ვუმზერ შორიდან,
ჩემსკენ კისერ მოღრეცილ
ტაოს,
ხანძთას,
ფიტარეთს,
ვიდაც მოდის ახლოს და
გულში ღახვარს –
მიტარებს.

1954

მარბო

ხილვად ჩემი დის საფლავის,
ხორგით მივალ
ქარიათას,
დამბის მიღმა ჩანს ჭალები.
ზე-ცა მაცხოვარია და
ვარსკვლავები –
სამჭკვალები¹.

2014

¹ სამჭკვალები – ლურსმნები.

სასაფლაოზე

„აქ განისვენებს –

ჭ... მ... ძ... ჭოლა“.

ეტყობა საფლავს! –

არავინ მოდის.

მობეზრებია პირადმა წოლა,

გვერდი უცვლია...

ცუდად დევს ლოდი.

1958

დრო

ღამეულ ოკეანეში

მიჰქრის და სვლას

არ ანელებს,

დრო,

ელვასავით სწრაფი,

და ისიც,

როგორც გრანელი,

ექებს მესამე ნაპირს.

2011

ელიოტის და ჯონ ღონის

ახლა არვის არა აქვთ რიდი!!!
შეიცვალა უკვე „დრონი“,
მაინც ელავს ხმა „ჯონ რიდის“,
და ქუხილი ბაირონის
ისმის მძვინვარ სტრიქონებში
ელიოტის
და ჯონ ღონის.

1957

ის-აიეტის კოლხეთი

უამი ბერდუდას მოჰგავს,
მთვარის კერასთან მიმჯდარს,
რომელიც ათასწლეულებს
დამეულ ფიქრში აქსოვს.
მე ცას გავცქერ და მგონია:
ის – აიეტის კოლხეთი –
ჩემს გარდა არვის ახსოვს.

2019

ექებ...

მაგრამ ვერ პოულობ

სამართალს და...

რომ თქვას კაცმა,

თვით სიცოცხლეს გაზარებენ!¹

და მართალ კაცს

გელის ჯვარცმა,

ვით იესო ნაზარეველს.

1975

¹ ვაჟა ვერისელი ოთხგზის არიქნა მიღებული მწერალთა კავშირის წევრად.

ღღე-სისიფე

შემოსხდომიან მთვარის სარკოფაგს
და მთელი ღამე ვარსკვლავების
ისმის გოდება...
ღღეს, ვით სისისფეს
მზის ქვა ააქვს
მეცხრე ცის თაღზე,
მაგრამ მწუხრისას
სულ მუდამუამს
დაუგორდება...

1957

წუთისოფლის მტვრიან გზაზე,
მაშრიყიდან,
ვით მადრობით,
სტუდენტურმა სიღარიბემ
მწევარივით –
დიდხანს მდია...
ახლა ვზივარ „კოლხურ ბაღში“
და ყურს ვუგდებ ბუღბუღების
გაღობას და...
ტია-ტიას...

1991

ასე ყოფილა ოდით,
სულ ბეჭდადაც
და ახლაც,
როცა სიცოცხლე მოდის,
სიკვდილი მოსდევს
ფეხდაფეხ,
და თან მუდამუამს ახლავს.

2017

თორღვას ჯაჭვი

*„ჯაჭვი რა უყავ, თორღვალ, ეშმაკის
ნახუქარიო?!“*

ხალხური

იყავი შურიტ დაჭრილი,
დღე იყო ნამაისარი,
როს გაგიცურდა არჭილოს
ჯაჭვი, ვით თორღვა მუცოელს!
მაინც ჩახვედი ქაჯავეთს,
ვერ მოგწვდა –
ჩონთას ისარი.

1959

SOS

დედამიწა კი უფსკრულისკენ

მიექანება...

და შველას უკვე დააგვიანდა!

მაგრამ შენ იმედს წუთი-წუთ ელი,

კაცობრიობა აცდა

ლიანდაგს!!!

შენ გსურს შეცვალო სამყარო ძველი.

1969

სიტყვა ქართული

გასაცემს უხვად გასცემდი,
აღარ იყავი კუბაკი.
და იყო სიტყვა –
ქართული,
შენთვის უღვევი სიმდიდრე –
თავისი ხაბაკ –
ხუბაკით.

2018

სარჩევი

ქარი – თავხედი.....25

ლუერში.....26

ელვა-იუდა.....27

მარტყოფიც და დიდგორიც.....28

პოეტი.....29

ქარიშხალი ზღვაზე.....30

ვარსკვლავიანი ღამე.....31

***ეკვდავებიდან გამოპარული.....32

ნადური.....33

***ცხოვრება – ქარი და წვიმებია.....34

ორი ადამი.....35

სამი იოანე.....36

***არ გვაძლევენ იმის ნებას.....37

ქუა ჩეს კლდეები.....38

ზღვაზე.....39

ოთხი სახარება.....40

სიცოცხლე.....41

ვარსკვლავი.....42

ქორიბის მთაზე.....43

საქართველოს.....44

აიეგ ჰელიოსის ძევ.....45

მოხუცის სიკვდილი.....46

თექვსმეტი წლის მეფე დავითი.....	47
სამყარო – ავგიას თავლა.....	48
მთვარის ფუთა	49
აფსუა, ოსი.....	50
მთის წარო.....	51
ტაო-კლარჯეთი.....	52
მედეა.....	53
მთები.....	54
ხილვა: ტარიელი	55
ურწმუნო თომები	56
***ბუნება, ვით მთის წყარო,.....	57
***ქარიშხალია ჩვენი ცხოვრება,.....	58
აი, ის მთა	59
***სულ არაა გასაკვირი,.....	60
ამბრი, ამირანი, მზეჭაბუკი	61
ხობისწყალი.....	62
შუმერები.....	63
ქნარი	64
მაღალთა თანა	65
მწვერვალები	66
სიქსტეს კაპელა, ფრესკა – „პარნასი“.....	67
ხილვა: ბაბილონის დაცემა.....	68
***სულ უბედობას ჩიოდი,.....	69
ვითა ალიგიერი.....	70

ორი პლანეტა.....	71
დრო და სივრცე.....	72
***შენს ღამეებს ძილგატეხილს,.....	73
სიყვარული.....	74
***ცის მეუფეს უკარებას,.....	75
ძიება.....	76
***სადაც მტკვარს ერთვის არაგვი,.....	77
საკეისრო.....	78
საფარბევი და ტარკინიუსი.....	79
მინერვა.....	80
ოკეანეები და ზღვები.....	81
სვანეთში.....	82
ყოფნის ფილოსოფია.....	83
ისევ შრომასთან.....	84
ღიღე.....	85
წვიმის მოლოდინში.....	86
***ხარობს მწყემსის კარავი,.....	87
საქართველოს ცა.....	88
მიქელანჯელო, პეტრარკა, ჩიკამაცუ.....	89
წუხილი.....	90
სხვათაშორის.....	91
***ცის ლურჯ მინდორზე.....	92
ნაზიბროლა და ლუკრეცია.....	93
***მწუხრი ღამეს ნატრობს,.....	94

1991-92-93	95
***რადგან მიაჩნდა თავი.....	96
მთები.....	97
***ჩემი ცის ლაჟვარდიდან.....	98
მზის ჩასვლა	99
სინანული.....	100
მედვას ლანდი.....	101
***სამოთხეში ვპოვებ ბინას,.....	102
***ღრუბლის შავ ბაღდახინზე.....	103
შემოდგომა სამეგრელოში	104
ობლის კვერი.....	105
***მზის ცხელ ქუჩაში გამომწვარი.....	106
ქართველებო, ოო, კარ! ოო, კარ!.....	107
ზღვები.....	108
არდი.....	109
***ღელვის აკვანში მძინარ	110
ვარსკვლავიანი ღამე სვანეთში	111
ხილვა – სააკაძე ლოჭინში	112
სამოციქულო.....	113
ბაბუ.....	114
ხილვა: 1122 წელი, დავით მეფე ლოჭინში	115
ხილვა: ადამი და ევა	116
იმედი	117

ისევ პლატონი და პლუტონი.....	118
***ამოვა და მზე სახეზე.....	119
სხვა არაფერი.....	120
ო, სიყვარულო.....	121
***ღელვა ათასწლეულთა.....	122
ისევ მდგა.....	123
***დღე იყო და ათასჯერ,.....	124
ური.....	125
***ასეა –.....	126
***მეხის ხმა ისმის,.....	127
***მილიონზე მეტი წევს.....	128
წუხილი.....	129
დღე და ღამე.....	130
პლუტონი.....	131
აბედათი.....	132
სამყარო.....	133
ვერ იპოვა აქ სამართალი.....	134
მარტოსული დგას კუნძული.....	135
იმედი.....	136
მერე.....	137
ტაოს და კლარჯეთს.....	138
მდინარეები... გზები... ..	139
ხილვა: ტაძარი.....	140
***წუხილის ნისლში არჩანდა არგო,	

ეპილოგი	141
ძაღლიკა ხიმიკაურო.....	142
სიხარული	143
***რადგან ჩემობ ზღვის შვილობას,.....	144
თეთრი ობობა.....	145
დექსის მეწყერი.....	146
უშქარი და ურიცხვი.....	147
კურდღელი.....	148
ხილვა: მცხეთა (XV ს. ძვ. წ. აღ).....	149
***ქაღდაველებს მოვუხმობ	150
ხილვა: ხევსური ურიდან	151
ური	152
ხილვა: კრწანისი, მარაბდა	153
***შორ წარსულიდან მოსული	154
***სიცოცხლისა და	155
მე სიკვდილიც შემიძლია.....	156
მუქარა	157
ეგროსის ძე ეგრისარი.....	158
ორმოცი... წლისავი.....	159
შური	160
მესამე ათასწლეული ძვ. წ. აღ.....	161
ხილვა: აბრამი ურში.....	162
სხვა სამყაროს ბინადარი.....	163
აზონი	164

***მედროვე ქამელიონთა.....	165
ური და ურელები.....	166
ტაოს.....	167
კლარჯერთს.....	168
ეგრები და მეგრები.....	169
ჩემი ღამაში მთა-ველი.....	170
ბალზაკი და დიუმა.....	171
***ცაში ფრენას ნაჩევეი,.....	172
ხალდური სფინქსი.....	173
მთვარე.....	174
მელქისედეკი და აბრამი.....	175
ღვთისშვილები.....	176
თეთრი არაგვი, შავი არაგვი.....	177
ღარიგება.....	178
ერთი მოსახვევი.....	179
„ხმა სამარიდან“.....	180
პლანეტებს და სფეროებს.....	181
ყურშა.....	182
ჭეჭეთობის ღამე სამეგრელოში.....	183
თუთარჩელა.....	184
წიგნით.....	185
***ლოცვით დაამორიშორე.....	186
სულიწმინდის ქნარი.....	187
ორ დიუმას, ერთ მოპასანს.....	188

***რომ სდევს არგოს ნაკვალევს.....	189
***სიყვარული სულ სხვა არის,.....	190
წუხილი.....	191
ღვთისშვილები	192
ჩემი მზე და ჩემი ზღვა.....	193
ხეთა და ხამისკური	194
***ვარსკვლავების ნასახლარზე	195
ალი.....	196
სიცოცხლე მისჯილნი.....	197
ისევ ღოდინი.....	198
პოეტის სული.....	199
პროკრუსტეს სარეცელი.....	200
აღდგომის კუნძულზე.....	201
***შენი სიცოცხლის დღესასწაული,.....	202
მიწა, ცა.....	203
არფა.....	204
***ათასწლეულების მერე.....	205
***ჰელიოსის ნაშიერი	206
ცა – ხსოვნის მემორიალი.....	207
რაა სიცოცხლე?!.....	208
ჭეჭეთობა.....	209
სინანული.....	210
სოფლად	211
შენ.....	212

იელვა და.....	213
ცა და მიწა.....	214
***გემის კაპიტნის ქუდივით.....	215
***უამს მიმწუხარისას.....	216
***ელვა გაკრთება ხანდისხან,.....	217
მუნჩია.....	218
***ხსოვნის კუბოში წვეს სიცოცხლე.....	219
ქუხილი.....	220
ადამის მოდგმა.....	221
კუზი.....	222
მზე და მთვარე.....	223
ჯომოლუნგმა და ანდები.....	224
ქართული სული.....	225
შენ წარსულში ბინადრობდი.....	226
რომ ალბატროსის ფრთები გაშალო.....	227
დეკემბერი.....	228
კაცი კვდება და რჩება სახელი.....	229
ვით ტაძარი ალკასარის.....	230
ამორძალის მოღანდება.....	231
ზუგდიდში.....	232
11000.....	233
სადღეგრძელო.....	234
***დღის ლოდინში კოლხურ ღამეს,.....	235
ორი სასწაული.....	236

კოლუმბი და იზაბელა.....	237
კოლხური ცა	238
XIX საუკუნე.....	239
სინას მთა	240
ქალის ღანდი.....	241
მაისი	242
ისევ „კოლხური ფსალმუნები“.....	243
ეიფელის კოშკი.....	244
უშგული.....	245
კუს ტბა და ლისის ტბა.....	246
ნესტერის, სტვირის, ტაბლაკის	247
ტაოს, კლარჯეთს, ფიტარეთს	248
მარგო.....	249
სასაფლაოზე.....	250
დრო	251
ელიოტის და ჯონ დონის	252
ის-აიეტის კოლხეთი.....	253
***ექებ... მაგრამ ვერ პოულობ	254
დღე-სისიფე	255
***წუთისოფლის მტერიან გზაზე.....	256
***ასე ყოფილა ოდით,.....	257
თორღვას ჯაჭვი	258
SOS.....	259
სიტყვა ქართული	260

ვაჟა ეგრისელი

კოლხური ფსალმუნები

100 ტომად
ტომი 11

VAZHA EGRISELI
“KOLKHURI PHSALMUNEBI”
ONE HUNDRED VOLUME
VOLUM 11

გამომცემლობის

რედაქტორი

– ბელოდი ფოცხიშვილი

მხატვარი

– სპარტაკ ცინცაძე

მხატვრული რედაქტორი

– ირაკლი შშვერიძე

ტექნიკური რედაქტორი

– ნანა ღუმბაძე

კორექტორი

– ლილე დოლბაია

კომპიუტერული

უზრუნველყოფა

– ნანა და დათო ყანდაშვილები

გამომცემელი – დანი დოლბაია

ფასი 20 ლარი

თბილისი
2020

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. ჯორჯიძის ქუჩის №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@gmail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com